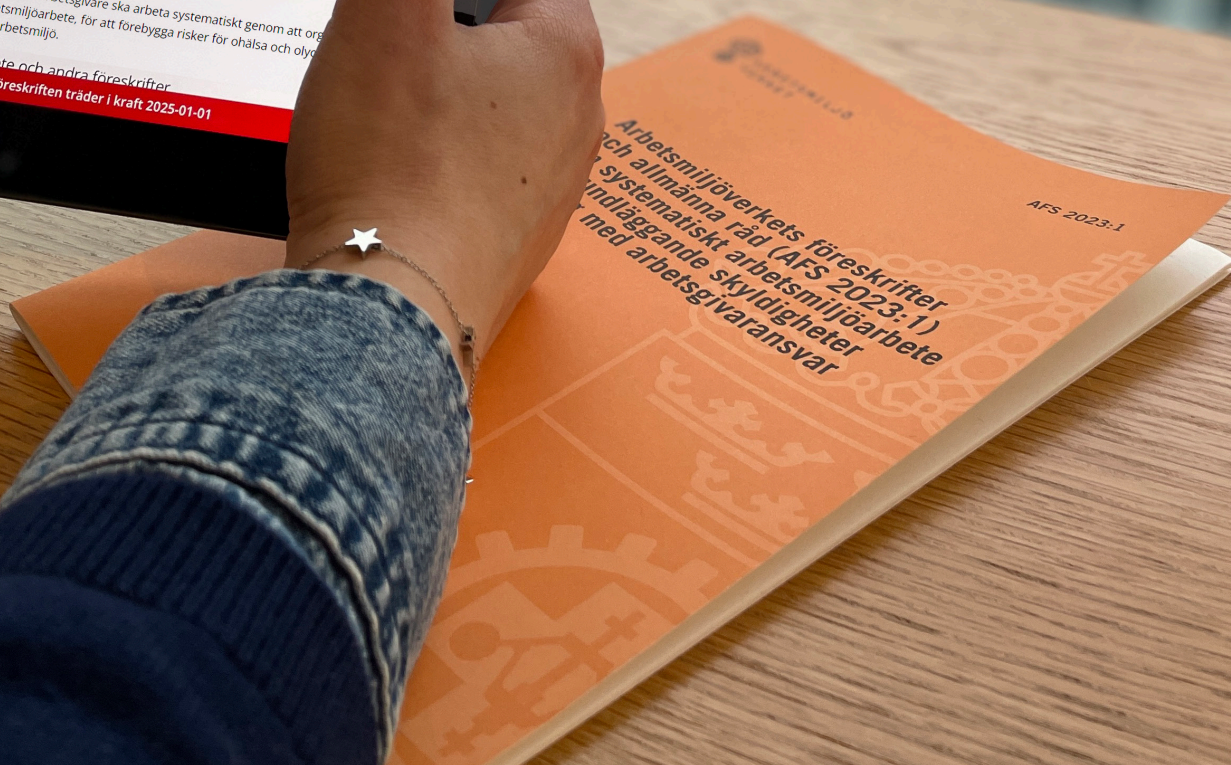
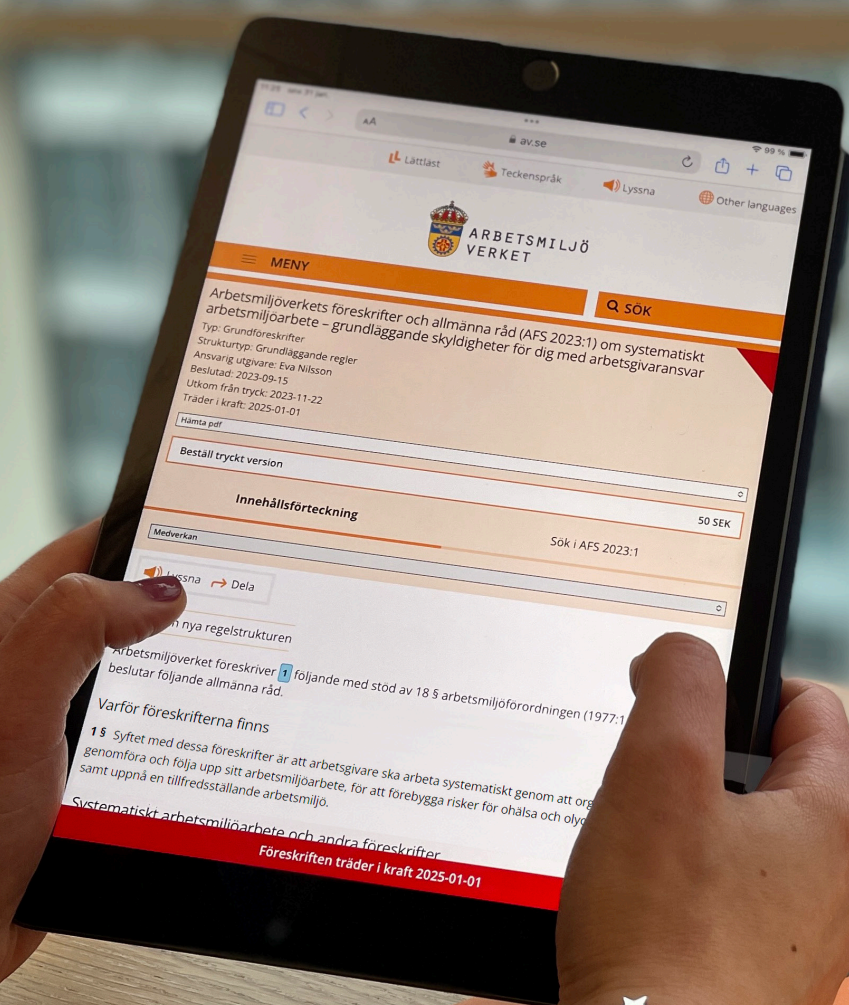

Årsredovisning 2023

av.se

Grafisk formgivning: Essen International

Foto: Arbetsmiljöverket, Hans Alm, Mia Åkermark (Orasis), Peter Lager (Gullers)

Förord

Vikarierande generaldirektör har ordet

Arbetsmiljöverkets vision är att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Det kan kännas som en självklarhet i välfärdsstaten Sverige 2023, men verkligheten är en annan. Vi kan konstatera att intresset för och behovet av en fungerande arbetsmiljö är mycket stort i samhället generellt. Men mot bakgrund av antalet arbetsorsakade besvär och dödsfall i Sverige kan vi också konstatera att en god arbetsmiljö inte prioriteras tillräckligt högt.

Vi arbetar med att skapa förutsättningar för arbetsgivare, arbetstagare samt skyddsombud att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete på sina arbetsplatser. Det gör vi främst genom att analysera information, skriva regler, kommunicera samt inspektera. Uppdraget är på många sätt utmanande och krävande, inte minst utifrån att arbetsmiljölagen berör närmare 6 miljoner människor i Sverige.

Ett mörkt år på svensk arbetsmarknad

Under 2023 omkom betydligt fler personer i olyckor på arbetsplatsen än föregående år. Varje dödsfall är en stor tragedi och ett misslyckande i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Dödsolyckorna sker främst inom samma branscher som tidigare, och det är i stort sett samma typ av händelser som orsakar dem. Det innebär att de oftast hade kunnat gå att förebygga med ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete.

Beslut om ny regelstruktur och regler i digitalt format

Vi har under året arbetat med en ny regelstruktur. Målet är att göra det lättare att hitta, förstå och använda våra regler. I arbetet har arbetsmarknadens parter med flera bidragit med många givande synpunkter. Huvudprincipen har varit att skyddsnivån för arbetstagarna inte ska sänkas och att kravnivån för arbetsgivarna inte ska höjas. Vi har bearbetat och sorterat om de nu gällande 67 föreskrifterna och allmänna råd till 15 nya föreskrifter. Föreskrifterna beslutades den 15 september 2023 och träder i kraft den 1 januari 2025. I oktober publicerades de nya reglerna i ett digitaliserat format på [av.se](https://www.av.se). Samtidigt fortsätter arbetet med att ta fram stödjande material som ska hjälpa i första hand arbetsgivare men även andra aktörer på arbetsmarknaden att tolka och följa reglerna.

Fortsatt arbete med digitalisering

Den ökade digitaliseringen i samhället skapar både möjligheter och utmaningar. Vi kan se att den på många sätt förbättrar arbetsmiljön, men att det också finns en påverkan som kan vara negativ. Vi har en tydlig ambition att bli en myndighet i framkant när det gäller digitalisering, både i våra arbetssätt och genom att bidra till en positiv utveckling av digitalisering i arbetslivet. Ett exempel på detta är vårt arbete med att förnya och digitalisera våra föreskrifter.

Ökad kunskap hos allmänheten genom odramatiska berättelser

För att öka allmänhetens kunskap och påverka attityder och beteenden när det gäller arbetsmiljö fyller kommunikation en viktig roll. Under 2023 har Arbetsmiljöverket genomfört tre omfattande kommunikationsinsatser med temat odramatiska händelser. Insatserna bestod av korta filmer där vi ger exempel på arbetsolyckor som inte inträffar tack vare förutseende arbetsgivare som bedriver ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. I olika mätningar framgår det att vi nådde ut bra med våra budskap i de olika kommunikationsinsatserna.

Förstärkt organisation för att motverka arbetslivskriminalitet

Under 2023 har vi myndighetsgemensamt etablerat de återstående fem centren mot arbetslivskriminalitet. Vi har också förstärkt vår samordnande roll genom att det nu finns en regional samordnare per center. Tyvärr ser vi inte någon minskning av arbetslivskriminalitetens omfattning. Problemen sprids i stället till fler branscher, vilket leder till att arbetet behöver intensifieras och utvecklas ytterligare.

Ökat antal förrättningar och tillsyn av politikerstyrda organisationer

Antalet förrättningar ökade med över 12 procent under verksamhetsåret 2023, jämfört med 2022. Även antalet förrättningar per heltidsarbetande inspektör ökade med 5 procent jämfört med 2022. Detta är en mycket positiv utveckling som ligger i linje med uppdraget att effektivisera vår tillsynsverksamhet och öka antalet inspektioner mot tidigare år.

Under perioden 2019–2023 genomförde vi en mycket omfattande tillsynsaktivitet där vi inspekterade olika nivåer i politikerstyrda organisationer för att se hur väl det systematiska arbetsmiljöarbetet genomsyrar verksamheterna. Samtliga kommuner och regioner var målgrupp för aktiviteten, och vid 90 procent av inspektionerna ställde vi krav på att åtgärda arbetsmiljöbrister. Att den yttersta politiska ledningen tar sitt arbetsmiljöansvar är avgörande för en god arbetsmiljö hos de offentliga arbetsgivarna.

Avslutningsvis vill jag rikta ett särskilt tack till generaldirektör Erna Zelmin som lett Arbetsmiljöverket från oktober 2014 fram till den sista september 2023. Jag vill också tacka alla myndigheter, arbetsmarknadens parter, intresseorganisationer och inte minst alla medarbetare på Arbetsmiljöverket som på olika sätt bidrar till att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet.

Håkan Olsson
Vikarierande generaldirektör

Vårt uppdrag och vår roll

Arbetsmiljöverket är en statlig myndighet under Arbetsmarknadsdepartementet.

Myndigheten ansvarar för arbetsmiljö-, arbetstids- och utstationeringsfrågor. Vi ansvarar även för frågor som rör marknadskontroll och miljö. Arbetsmiljöverkets uppdrag handlar ytterst om att skapa förutsättningar för en säker arbetsmiljö, så att ingen blir sjuk, skadas eller dör av jobbet. Det gör vi huvudsakligen genom att se till att arbetsmiljölagen efterlevs och att arbetsplatserna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete, i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för arbetsskador.

Vi bedriver tillsyn, tar fram föreskrifter och allmänna råd samt ansvarar för införlivandet av ett antal EU-direktiv. Vidare bedriver vi informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Vi ska verka för goda förhållanden i arbetsmiljön och på arbetsmarknaden och främja samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsmiljöområdet. Vi ska också arbeta för att regelverket inom dess verksamhetsområde följs. Vi har även ett sektorsansvar för funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet. Vi ska inom ramen för vårt ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter. Arbetsmiljöverket medverkar i regeringens arbetsmiljöarbete inom EU och internationellt.

År 2023 hade vi 682 anställda, varav 426 var kvinnor och 256 var män. Vår verksamhet finns på 12 orter i Sverige, från Luleå i norr till Malmö i söder, och vår myndighetsledning finns i Solna.

Redovisningen här ska ge en rättvisande bild av vår verksamhet och resultatet av den.

Utgångspunkter och disposition

Den här årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Årsredovisningen består av två delar: resultatredovisningen och den finansiella redovisningen.

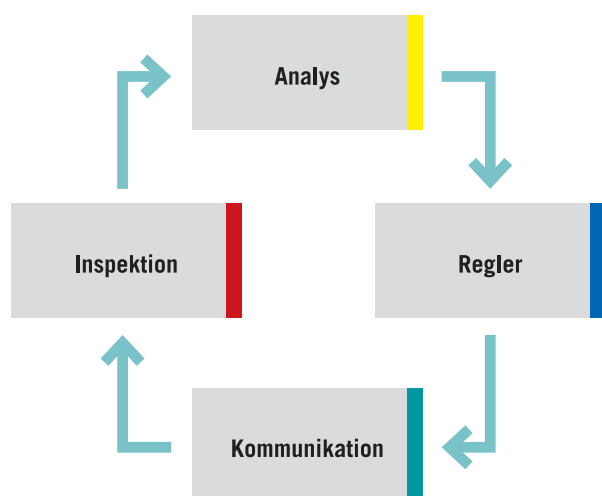
Resultatredovisningens disposition

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om hur vi har arbetat för ordning och reda på arbetsmarknaden. Därefter redovisar vi resultaten från kärnverksamhetens fyra delar i tur och ordning: inspektion, analys, regler och kommunikation.

Mot slutet av resultatredovisningen finns ett avsnitt om vår kompetensförsörjning. Därefter redovisar vi vårt arbete med uppdrag från regeringen och andra redovisningar. Vi avslutar resultatredovisningen med en ekonomisk översikt.

Kärnverksamhetens delar hänger ihop i ett flöde

Även om verksamheten redovisas under separata rubriker hänger den vanligtvis ihop i ett flöde. Våra analyser ligger exempelvis till grund för de regler vi utformar. Reglerna ligger i sin tur till grund för de budskap vi kommunicerar och de inspektioner vi genomför.

Analys och bedömning av verksamhetens resultat

Enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheters resultatredovisningar innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling. Vi har valt att väva in våra analyser och bedömningar i texten i stället för att redovisa dem under särskilda rubriker.

Resultatindikatorer

Vi redovisar resultatindikatorer för att uppmärksamma och följa hur olika aspekter av vår verksamhet utvecklas över tid. Vi redovisar bland annat

- antal förrättningar
- antal förrättningar per arbetsmiljöinspektör
- kostnad för förrättningarna
- kontrollerade produkter inom vår marknadskontroll
- antal och andel besvarade telefonsamtal (exklusive växel) i svarstjänsten
- antal besvarade mejl- och webbfrågor samt genomsnittlig svarstid i svarstjänsten.

Vi har även ett antal resultatindikatorer för vår kommunikationsverksamhet där vi redovisar antal besök på vår webbplats, antal följare i sociala medier samt hur ofta Arbetsmiljöverket förekommit i medier.

Stort antal ärenden

Av förordningen om årsredovisning och budgetunderlag framgår att: "För ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas."

Arbetsmiljöverket bedömer att det ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden i vår verksamhet är antalet förrättningar per år. Därför redovisar vi styckkostnader för dessa. Kostnaderna består av direkta kostnader och indirekta verksamhetskostnader i form av övriga gemensamma kostnader.

Vi använder vår tidredovisning för att fördela lönekostnaderna för de olika prestationerna på respektive verksamhetsområde. På samma sätt fördelar vi även stödverksamhetens kostnader och övriga gemensamma kostnader på respektive verksamhetsområde. Kostnaderna för prestationerna redovisas det år som de utfördes. Maskinella avrundningar kan ge mindre differenser vid manuella summeringar.

Underlag och källor

Underlaget till årsredovisningen består främst av information som avdelningarna har lämnat i samband med vår interna årliga uppföljning. All verksamhetsstatistik och officiell statistik avser kalenderåret 2023, om inget annat anges. Där det är möjligt presenterar vi könsuppdelad statistik. Vissa kvantitativa uppgifter är hämtade ur våra informationssystem:

- Primula: lönehanteringssystem
- Nilex: statistik över svarstjänsten
- Trio: statistik över svarstjänsten
- webbstatistik
- Unit4 Business World (UBW)
- Eskada: anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen
- INES: ärendehanteringssystem
- Public: ärendehanteringssystem
- MARKO: ärendehanteringssystem för marknadskontrollärenden
- IMI: informationssystem för den inre marknaden
- Matomo: webbanalysverktyg
- Retriever: system för dataanalys.

Innehåll

Förord	1
Vårt uppdrag och vår roll	3
Utgångspunkter och disposition	4
Resultatredovisning	
Ordning och reda på arbetsmarknaden	7
Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön.....	11
Analys – vi ökar vår kunskap	28
Regler – vi utfärdar nya och omarbetar gamla	37
Kommunikation – för en god arbetsmiljö	43
Kompetensförsörjning – ett systematiskt och strategiskt arbete	51
Åtterrapportering av uppdrag från regeringen och andra redovisningar	54
Ekonomisk översikt	58
Finansiell redovisning	
Sammanställning av väsentliga uppgifter.....	61
Resultaträkning	62
Balansräkning	63
Anslagsredovisning	64
Redovisning och bemyndiganden.....	64
Tilläggsupplysningar och noter	66
Här finns Arbetsmiljöverket	78

Ordning och reda på arbetsmarknaden

Regeringen har över tid, och i takt med den rådande samhällsutvecklingen, riktat allt större uppmärksamhet mot att motverka arbetslivskriminalitet och skapa ordning och reda på arbetsmarknaden. Arbetsmiljöverket bidrar till det arbetet med målet att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av sitt arbete och att företag som gör rätt inte ska konkurreras ut av företag som bryter mot lagar och regler.

I det här avsnittet beskriver vi vad vi har gjort inom detta område. Arbetet har skett inom samtliga av våra kärnverksamheter (analys, regler, kommunikation och inspektion) samt i samarbete med andra myndigheter, såväl nationellt som internationellt. Vi har även samrått med arbetsmarknadens parter.

Regeringsuppdraget om att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan¹ avslutades vid årsskiftet. Vi vet redan nu att vi kommer att få nya uppdrag. Regeringsuppdraget redovisas utanför årsredovisningen, men vi har kort sammanfattat några av uppdragets resultat för 2023 här.

Samarbete med andra myndigheter och intressenter för att motverka arbetslivskriminalitet

I början av 2022 fick vi ett nytt regeringsuppdrag tillsammans med Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten. Tillsammans skulle myndigheterna under 2022 och 2023 samverka för att motverka arbetslivskriminalitet. Arbetsmiljöverket hade, som i tidigare regeringsuppdrag, ansvaret för att samordna uppdraget som syftar till ekonomisk och social hållbarhet och ett sunt arbetsliv.

Under 2023 har vi inom ramen för uppdraget bland annat

- genomfört myndighetsgemensamma och egna kontroller som vi redovisar i kapitlet Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön
- genomfört kommunikationsinsatser som vi redovisar i kapitlet Kommunikation – för en god arbetsmiljö
- vidareutvecklat samråden med arbetsmarknadens parter och andra intressenter
- inrättat sju center mot arbetslivskriminalitet.

Samtliga center mot arbetslivskriminalitet är etablerade i Polismyndighetens lokaler. Myndighetsgemensamt har vi fyllt centren med relevant innehåll och struktur samt vidareutvecklat arbetssätt och arbetsformer. I november 2023 kompletterade vi dessutom centren med regionala samordnare som är anställda av Arbetsmiljöverket. Vi har också fördjupat samarbetet med de regionala underrättelsecentren (RUC) och andra myndigheter som har kunnat hjälpa oss i det myndighetsgemensamma arbetet, såsom Kronofogdemyndigheten, Tullverket, kommunernas miljö- och hälsoskyddsenheter och räddningstjänster.

Uppdraget att motverka arbetslivskriminalitet har haft många beröringspunkter med andra regeringsuppdrag och initiativ. Under året har vi bland annat samarbetat med Delegationen mot arbetslivskriminalitet, Försäkringskassans initiativ Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter (MUR) och satsningen mot organiserad brottslighet som samordnas av Polismyndigheten. Vår roll och uppgift har varit att

- vara ett stöd till Delegationen mot arbetslivskriminalitet genom att delta i ett expertnätverk
- delta i aktiviteter kopplade till satsningen mot organiserad brottslighet
- delta i flera arbetsgrupper i MUR
- delta i Stora branschgruppen, som leds av Skatteverket.

¹ A2022/00333

Stora branschgruppen arbetar för ökad konkurrensneutralitet mellan företag i Sverige och består av representanter från arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, bransch- och intresseorganisationer samt myndigheter.

Myndigheternas gemensamma arbete för ett utökat samarbete med andra aktörer

Inom ramen för det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget mot arbetslivskriminalitet anordnade myndigheterna under hösten en intressentdag då vi tillsammans berättade om verksamheten, vad vi har gjort så här långt och vad som planeras framåt. Vi presenterade också vårt arbete vid de regionala centren mot arbetslivskriminalitet samt våra samråd med arbetsmarknadens parter med mera. Inbjudna till intressentdagen var bland andra myndigheter med en koppling till arbetet mot arbetslivskriminalitet som vi gärna vill samarbeta med, såsom länsstyrelser, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, branschorganisationer och civilsamhällesorganisationer.

Att samordna det myndighetsgemensamma arbetet har haft sina utmaningar

Enligt regeringsuppdraget skulle varje myndighet bidra till uppdragets genomförande och resultat utifrån sina uppgifter och förutsättningar. Arbetsmiljöverket skulle samordna arbetet. Med grunden i de förvaltningsrättsliga principerna om att ingen myndighet har rätt att bestämma över någon annan myndighet är det mycket viktigt att varje myndighet fullt ut själv tar ansvar för sitt bidrag.

Arbetsmiljöverkets uppdrag att samordna arbetet innebär att vi har haft den koordinerande rollen i det gemensamma arbetet. Många av myndigheterna i uppdraget har uttalat att Arbetsmiljöverket har setts som ledare för uppdraget och att det därför funnits förväntningar på ett uttalat och starkt ledarskap – ett uppdrag och en roll som vi alltså inte kunnat ta. Det innebär dock inte att förväntningarna på ledarskap skulle sakna relevans, bara att Arbetsmiljöverket inte har haft den uppgiften och ett sådant mandat.

Internationellt samarbete mot arbetslivskriminalitet

Arbetsmiljöverket har det nationella samordnande ansvaret i frågor som omfattas av EU:s förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (ELA). Dessa frågor berör flera svenska myndigheter. Arbetsmiljöverket samordnar aktiviteterna i Sverige och informerar både myndigheter och arbetsmarknadens parter för att de ska kunna delta. Vi ser också till att Sverige är representerat på ELA:s aktiviteter.

Efter ett EU-beslut inrättades i mars 2016 ett europeiskt forum för att förbättra medlemsstaternas samarbete för att bekämpa bland annat odeklarerat arbete. Forumet ingår numera som en permanent arbetsgrupp hos ELA. Arbetsmiljöverket representerar Sverige. Under 2023 har ELA och plattformen mot odeklarerat arbete bland annat genomfört plenarmöten, haft dialoger, arrangerat webinarier och onlinemöten. Sverige har deltagit aktivt och såväl tillfört som hämtat hem värdefull kunskap, information och praktiska exempel. Ett exempel på ämnen som diskuterats är hur myndigheterna kan motverka eventuella negativa effekter av distansarbete så att inte möjligheterna att arbeta på annan plats leder till en ökning av det odeklarerade arbetet. Inom ELA finns ytterligare två arbetsgrupper: en med fokus på inspektion och en med fokus på information och kommunikation. Arbetsmiljöverket företräder Sverige i båda arbetsgrupperna sedan hösten 2022. Det arbetet har fortsatt under 2023.

Under året har vi också deltagit i andra forum och arbetsgrupper som såväl ELA som EU-kommissionen arrangerat. Vi har bland annat aktivt deltagit i arbetsgrupperna Posting 360, arbetsgrupper för utbyte kring frågor kopplade till utstationering för tredjelandsmedborgare, IMI Prove – en arbetsgrupp som hanterar frågor knutna till EU:s informationssystem för den inre marknaden (IMI). Vi har också varit ett stöd för Regeringskansliet i det pågående arbetet i EU-kommissionen om att utreda om IMI ska användas även för att registrera utstationering av personer som inte är förare.

Utstationerade arbetstagare

Arbetsmiljöverket är Sveriges förbindelsekontor för utstationeringsfrågor. Med utstationering till Sverige menas att en arbetsgivare i ett annat land skickar en arbetstagare till Sverige för att utföra en tjänst under en begränsad tid. Rollen omfattar också utstationering av förare enligt EU:s mobilitetspaket. I vårt uppdrag ingår att tillhandahålla information om de arbetsvillkor och anställningsvillkor som gäller vid utstationering i Sverige. Det gör vi på vår webbplats av.se, där vi också har kontaktuppgifter till arbetsmarknadens parter samt de kollektivavtal för utstationerade som arbetstagarorganisationerna skickar till oss.

Vi förvaltar också ett register dit arbetsgivarna ska anmäla utstationerade arbetstagare som inte är förare. Registret är tillgängligt för alla på vår webbplats. På webbplatsen publicerar vi också statistik från registret. Arbetsmiljöverket är också behörig myndighet för utstationeringsfrågor och kan därför begära bistånd av en annan behörig myndighet inom Europeiska samarbetsområdet (EES).

Vi ska på motsvarande sätt lämna bistånd till andra behöriga myndigheter inom EES. Det innebär att vi bland annat lämnar information, gör registerkontroller, inspektioner och utredningar när det gäller utstationering. De behöriga myndigheterna kommunicerar med varandra genom EU:s digitala informationssystem för den inre marknaden (IMI).

IMI används numera även för registrering av utstationeringsdeklarationer för förare enligt EU:s mobilitetspaket. Vår roll kopplad till EU:s mobilitetspaket är att

- stödja Transportstyrelsen, Polismyndigheten och Tullverket i deras handläggning av utstationeringsärenden
- efter begäran av arbetsmarknadens parter ta in och lämna ut information, exempelvis fraktsedlar, förarens arbetstider och lön
- ta emot information från beställare av transporter vid misstankar om en utebliven utstationeringsdeklaration
- ta emot information från Polismyndigheten och Tullverket vid deras misstankar om en utebliven anmälan om utstationering av andra än förare
- ta emot utstationeringsdeklarationer från företag utanför EU.

Tabell 1. Antal skickade och mottagna förfrågningar via IMI 2019–2023.

År	2023	2022	2021*	2020*	2019*
Mottagna förfrågningar	12	18	11	11	22
Skickade förfrågningar	49	12	2	27	9

Källa: IMI

*I årsredovisningen för 2022 redovisades felaktiga siffror för 2019, 2020 och 2021. Dessa siffror är nu justerade och korrekta.

Under 2023 skickade vi 49 förfrågningar och tog emot 12 förfrågningar. Antalet förfrågningar som vi skickar till andra länder ökade jämfört med 2022.

De förfrågningar som vi skickar handlar oftast om att vi begär kompletterande information om företag i utstationeringsärenden. Under 2023 handlade en stor andel av de förfrågningar vi skickade om uppgifter som vi behövde ta in för att svara på frågor som vi fått från Förvaltningsrätten. De förfrågningar som vi fick från andra länder varierade i karaktär, men en stor del handlade om företag från Sverige som utstationerar arbetstagare till andra länder där myndigheterna ville veta om företagen är lagligen etablerade i Sverige eller inte.

Europeiskt samarbete om utstationerade arbetstagare

Vi bedömer att EU-samarbetet om utstationering är viktigt för en gemensam och väl fungerande europeisk arbetsmarknad. Arbetet kring frågorna leds i första hand av Europeiska arbetsmyndigheten (ELA), och vi har under året varit engagerade i ett flertal frågor, bland annat kring informationssystemet för den inre marknaden (IMI) och ett eventuellt EU-gemensamt system för anmälan av utstationering.

Statsbidrag till arbetsmarknadens parter

Vi har under året prövat ansökningar och betalat ut statsbidrag enligt förordningen (2018:1404) om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet.

Fem ansökningar kom in och prövades, och vi betalade ut bidrag till tre av de sökande organisationerna. Totalt betalade vi ut drygt 1,3 miljoner kronor av de 4,5 miljoner kronor som regeringen hade avsatt för ändamålet. Vi bedömer att intresset från arbetsmarknadens parter att få ta del av statsbidraget under 2023, i likhet med tidigare år, var lågt. Detta trots att vi har ökat såväl våra egna insatser som de myndighetsgemensamma för att motivera parterna till ett ökat engagemang. Vår bedömning är dock att de bidrag som utbetalats har kommit till nytta. Exempelvis har Byggföretagen med sina samarbetspartner och LO-distriktet i Västsverige med stöd av statsbidraget kunnat fortsätta sina omfattande satsningar för att tillsammans arbeta för en sund konkurrens på Sveriges byggarbetsplatser.

ARBETSMILJÖ
VERKET

Skatteverket

Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön

Vi kontrollerar att arbetsgivare och andra skyddsansvariga följer arbetsmiljölagen, våra föreskrifter samt arbetstidslagen. Vi ansvarar också för marknadskontroll av vissa produkter som finns på den svenska marknaden.

Vi genomför både planerad och händelsestyrd tillsyn. Den planerade tillsynen gör vi med utgångspunkt i analyser av arbetsmiljörisker och risker för att aktörer medvetet bryter mot regelverket. Den händelsestyrda tillsynen gör vi med anledning av

- dödsolyckor
- olyckor med allvarlig personskada och allvarliga tillbud
- skyddsombuds begäran att vi ska ingripa
- arbetsgivares begäran om att vi ska ingripa efter att skyddsombud stoppat arbete
- inkomna tips från arbetstagare och tips från allmänhet
- inkomna tips om överträdelser av förordningen (2021:949) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Olika typer av förrättningar

Med förrättning menar vi främst de olika typer av besök (fysiska eller på distans) som en arbetsmiljöinspektör gör i tillsynen av en arbetsplats. De allra flesta förrättningar är inspektioner (99 procent). Undantagsvis kan en förrättning även vara till exempel information eller samverkan.

Samverkan är när vi tillsammans med andra myndigheter förbereder oss inför myndighetsgemensamma kontroller. Exempel på när förrättningar skett genom information är de informationsmöten som hölls inom aktiviteten Systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer. Dessa informationsmöten var ett led i att särskilt uppmärksamma de folkvalda på dels deras arbetsmiljöansvar, dels om att denna aktivitet skulle inkludera även tillsyn av den högsta politiska ledningen i kommuner och regioner.

Vi genomför planerad tillsyn

Vi planerar och prioriterar vår tillsyn baserat på styrning från regeringen, vår instruktion, regeringens arbetsmiljöstrategi, vårt årliga regleringsbrev och andra uppdrag som vi får av regeringen. Initiativ från Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-Osha) och SLIC (Senior Labour Inspectors committee) påverkar också vad vi väljer att genomföra i vår planerade verksamhet.

Enligt vår instruktion ska vi planera tillsynen främst med utgångspunkt i analyser av arbetsmiljörisker och risker för att aktörer medvetet bryter mot regelverket. Det kräver att vi gör urvalet av tillsynsobjekt riskbaserat. Vår analys utgår främst från

- den officiella statistik för arbetsskador och arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket ansvarar för
- tips som kommit in till Arbetsmiljöverket från arbetstagare och från allmänheten
- de risker som vi har identifierat och de krav som vi har ställt i samband med genomförda inspektioner
- vår omvärldsanalys.

Ovanstående information använder vi till att fastställa vilka arbetsmiljörisker som är vanligast. Därefter undersöker vi var riskerna finns, och utifrån det bestämmer vi vilka verksamheter vi ska inspektera. I vår analys och prioritering tar vi även med vilka nationella tillsynsaktiviteter som redan pågår och vilka vi har avslutat. Utifrån det underlaget beslutar vi vilka nationella tillsynsaktiviteter vi ska genomföra kommande år.

Under 2023 genomförde vi cirka 15 000 förrättningar inom nationell planerad tillsyn. Av våra förrättningar 2023 var 56 procent planerad tillsyn, vilket är något högre än under året före, då andelen var 52 procent.

Tabell 2. Antal förrättningar inom den planerade tillsynen 2020–2023, uppdelat på fysiska förrättningar respektive förrättningar på distans*

Typ av förrättning	2023	2022	2021	2020
Fysisk	12 256	7 733	3 100	4 841
Distans	2 836	4 812	7 418	4 400
Totalt	15 092	12 545	10 518	9 241

Källa: Ines

*Eftersom vi inte har gjort förrättningar på distans före 2020 kan vi inte jämföra med tidigare år.

Vi genomför tillsyn för att motverka arbetslivskriminalitet

Tillsammans med åtta andra myndigheter hade vi ett tvåårigt regeringsuppdrag att motverka arbetslivskriminalitet. Uppdraget omfattade bland annat myndighetsgemensamma kontroller. Utöver det har vi gjort egna kontroller för att motverka fenomenet. Verksamheten mot arbetslivskriminalitet beskrivs i kapitlet Ordning och reda på arbetsmarknaden.

De arbetsgivare som vi kontrollerat har framför allt funnits inom de riskbranscher som myndigheterna gemensamt har identifierat, exempelvis bygg, bilvård, jord- och skogsbruk, restaurang och skönhet. Normalt behövde följande två kriterier vara uppfyllda för att en myndighetsgemensam kontroll skulle genomföras:

- det ska finnas en allvarlig risk och misstankar om pågående regelöverträdelser eller brottslighet som direkt eller indirekt rör arbetstagarna
- kontrollen ska ge ett väsentligt mervärde för en eller flera av de samverkande myndigheterna.

Tabell 3. Antal myndighetsgemensamma kontroller och antal sanktionsavgifter 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Antal kontroller	3 090	2 651	2 007	1 274	1 833
Antal sanktionsavgifter	365	394	374	115	208

Källa: Ines, Public

Under året genomförde vi drygt 3 000 kontroller, vilket är en ökning jämfört med år 2022 och i linje med regeringsuppdragets krav om att antalet kontroller årligen ska öka. Sedan det första myndighetsgemensamma regeringsuppdraget år 2018 har vi genomfört närmare 12 000 kontroller.

Utöver de myndighetsgemensamma kontroller som vi genomförde inom ramen för regeringsuppdraget deltog vi i andra gemensamma kontroller efter förfrågan från andra myndigheter. Totalt deltog vi i drygt 710 sådana myndighetsgemensamma kontroller utanför regeringsuppdraget.

Avslutade tillsynsaktiviteter 2023 samt årets EU-kampanj

Vi genomför vår planerade tillsyn i nationella tillsynsaktiviteter. Här redovisar vi ett urval av de aktiviteter som vi avslutade under 2023.

Systematiskt arbetsmiljöarbete i tidigare tillsyn

I denna aktivitet låg fokus på kontroller av det systematiska arbetsmiljöarbetet hos bemanningsföretag, partihandel och tillverkningsindustri som tidigare besökts. Vi avsåg att genom inspektionen undersöka om tidigare inspektioner gett effekt. Alla inspektioner avslutades med att inspektören gjorde en skattning av arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete utifrån i förväg bestämda frågor. Hos 58 procent av de 266 inspekterade arbetsgivarna ställdes krav på att åtgärda arbetsmiljöbrister. Resultatet visade att på 70 procent av arbetsställena fanns bestående effekter efter fem år. Detta visar att våra inspektioner har gett avtryck och att aktuella arbetsgivare i hög utsträckning upprätthållit arbetet med systematiskt arbetsmiljöarbete efter våra inspektioner.

De vanligast förekommande bristerna var att

- det saknades rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete
- arbetstagarna inte hade fått tillräcklig kunskap för att kunna arbeta på ett säkert sätt
- det saknades rutiner för undersökningar och riskbedömningar.

Vår skattning är att fler än 80 procent av arbetsgivarna tillämpade sina rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete. Av de inspekterade arbetsgivarna har nu 70 procent tillräcklig kompetens om systematiskt arbetsmiljöarbete. Den höga siffran är en indikation på en bestående effekt av våra första inspektioner.

Tabell 4. Antal förrättningar: Systematiskt arbetsmiljöarbete i tidigare tillsyn.

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Antal arbetsgivare som vi ställt krav på
266	404	58 %

Källa: Projekt rapport Ett hälsosamt arbetsliv 2019–2022, dnr 2017/061088

Systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer

Under perioden 2019–2023 genomförde vi en mycket omfattande tillsynsaktivitet. Vi provade en ny metod där vi inspekterade olika nivåer i politikerstyrda organisationer för att se hur väl det systematiska arbetsmiljöarbetet genomsyrade organisationerna och hur den högsta politiska nivån inkluderades. Inom ramen för aktiviteten inspekterades bland annat om kommuner och regioner hade system för att fånga förbättringsbehov vid årliga uppföljningar av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Resultatet av aktiviteten visade att en stor andel av arbetsgivarna hade brister i sina årliga uppföljningar av sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Vi ställde krav på 90 procent av kommunerna och regionerna att åtgärda arbetsmiljöbrister.

De vanligaste bristerna var att

- en årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet inte hade genomförts
- rutinerna för det systematiska arbetsmiljöarbetet hade brister i hur den årliga uppföljningen skulle genomföras.

Vid uppföljningar av genomförda inspektioner kontrollerade vi om de arbetsgivare som vi tidigare hade ställt krav på hade åtgärdat aktuella brister på ett tillfredsställande sätt. Detta resulterade i att vi efter dessa uppföljningar bland annat beslutade om föreläggande med vite i 12 procent av ärendena.

Tabell 5. Antal förrättningar: Systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer*.

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Antal arbetsgivare som vi ställt krav på
306	3 419	90 %

Källa: Projekt rapport Ett hälsosamt arbetsliv 2019–2022, dnr 2017/061088

*I denna tillsynsaktivitet redovisas antal besökta organisationer och antal organisationer som vi ställt krav på till skillnad från övriga tillsynsaktiviteter där vi redovisar antal besökta arbetsställen och antal arbetsgivare som vi ställt krav på.

Elenergisektorn

Denna aktivitet var inriktad på undersökning och riskbedömning av arbetsmoment som kan leda till allvarliga olyckor och tillbud inom elenergisektorn. Vi tittade på underhåll, service och nybyggnation. Målgruppen var arbetsgivare med anställda verksamma inom arbete på stam-, regional- och lokalnät samt ställverk och andra fördelningspunkter.

I de 335 inspektioner som genomfördes ställde vi krav på 64 procent av arbetsgivarna att åtgärda arbetsmiljöbrister. De vanligaste ställda kraven rörde

- systematiskt arbetsmiljöarbete (rutiner, undersökning och riskbedömning, kunskaper, uppgiftsfördelning och tillbud)
- ensamarbete (undersökning och riskbedömning)
- organisatoriska och sociala risker (balans mellan krav och resurser, arbetstidens förläggning)
- användning av arbetsutrustning
- instruktioner för fränkoppling av energier.

Majoriteten av bristerna var relaterade till det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vår utgångspunkt är att en ökning av kunskapsnivå och en medvetenhet om vikten av systematiskt arbetsmiljöarbete hos företagen gynnar arbetsmiljön. Det handlar då om att arbetsgivarna ska rikta fokus på frågorna och se till att arbetsmiljöriskerna undersöks samt att dessa risker hanteras bättre. Det finns skäl att anta att vi med våra inspektioner har höjt kompetensen om arbetsmiljöfrågor kopplade till just ensamarbete.

Tabell 6. Antal förrättningar: Elenergisektorn.

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Antal arbetsgivare som vi ställt krav på
202	335	64 %

Källa: Ines

Spårbunden trafik

I denna aktivitet inspekterade vi infrastruktur-förvaltare, järnvägsföretag och andra aktörer som kan påverka säkerheten inom spårbunden trafik. Vi genomförde 254 förrättningar och ställde krav på åtgärder i 43 procent av dem.

De mest ställda kraven rörde

- systematiskt arbetsmiljöarbete
- användning av arbetsutrustning
- samordningsansvar
- belastningsergonomi
- buller.

Inom spårbunden trafik har det under de senaste åren skett flera allvarliga olyckor, några med dödlig utgång, och inspektionerna visade bland annat att samordningsansvaret inte var känt hos flera av infrastrukturförvaltarna. Samordningsansvaret åligger den som har ansvar för arbetsstället och innebär att arbetsgivare och arbetstagare ska samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Vi fokuserade särskilt på samordningsansvaret vid inspektionerna, och det kan bidra till att tydliggöra detta ansvar, vilket är centralt för ett fungerande och sammanhållet systematiskt arbetsmiljöarbete. Riskbedömning av arbete på banvallen är ett krav som vi har ställt eftersom det tidigare oftast bara gjordes generella skyddsronder där.

Generellt visar inspektionerna att det oftast finns rutiner och instruktioner på arbetsplatserna. Efterlevnaden av rutiner och instruktioner har dock brustit på vissa av järnvägsföretagen. Exempel på brister som vi har sett är att hastighetsbegränsningar överskrids eller att banpersonal åker på vagn där det inte är tillåtet. Spårbunden trafik har tidigare inte inspekterats i en nationell planerad tillsyn. Slutsatsen är att vi har gjort nytta. Vi har konstaterat att de brister vi fann vid våra inspektioner har åtgärdats, därför bedömer vi att vår aktivitet har bidragit till en säkrare arbetsmiljö för dem som arbetar med spårbunden trafik.

Tabell 7. Antal förrättningar: Spårbunden trafik.

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Antal arbetsgivare som vi ställt krav på
172	254	43 %

Källa: Ines

Ett hållbart arbetsliv: Digitala arbetssätt, EU-kampanj 2023

EU:s arbetsmiljöbyrå (EU-Osha) anordnar årligen en arbetsmiljökampanj där fler än 30 länder deltar. Temat för kampanjen under 2023–2025 är Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv. Under 2023 var fokus för kampanjen digitala arbetssätt. De digitala arbetssätten kan skapa både möjligheter och risker. För att hantera risker i arbetsmiljön måste man som arbetsgivare ha ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

I våra inspektioner har vi lyft fram hur digitala arbetssätt ger nya möjligheter för arbetsgivaren att organisera arbetet och hur digitaliseringen kan påverka hjärnans kognitiva förmåga. Förutom att vi har fört dialog kring digitala arbetssätt så har vi inspekterat de rutiner som arbetsgivaren ska ha för sitt systematiska arbetsmiljöarbete och som är grunden till att förebygga, åtgärda och följa upp de arbetsmiljörisker som kan finnas på arbetsplatsen.

Vi inspekterade följande verksamheter

- dataprogrammering
- finansiella tjänster utom försäkring och pensionsfondsverksamhet
- förlag
- reklam
- stödtjänster till finansiella tjänster och försäkringar
- vuxenutbildning och övrig utbildning (administrativ personal)
- vägtransport (transportledare).

Urvalet är gjort med fokus på näringsgrenar där arbetstagarna under hela eller stora delar av sin arbetstid använder digitala arbetssätt. Av totalt 1 557 inspekterade arbetsställen ställde vi krav på åtgärder hos 23 procent. Inspektionerna visar att många arbetsgivare har ett stort intresse för frågor om riskerna med digitala arbetsmetoder. Både arbetsgivare och skyddsombud har påtalat att kampanjen har legat helt rätt i tiden och att viktiga aspekter av digitaliseringen har lyfts, inte minst när det gäller de kognitiva riskerna. Inspektionerna som genomförts under året visar att tre fjärdedelar av de företag som inspekterades har etablerade rutiner för att undersöka och bedöma sina arbetsmiljörisker. Vissa arbetsgivare har, efter att ha blivit informerade om vår planerade inspektion, utarbetat checklistor, implementerat rutiner och sökt ökad kunskap inom området innan våra inspektioner genomfördes.

Tabell 8. Antal förrättningar: EU-kampanjen 2023.

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Antal arbetsgivare som vi ställt krav på
1 557	1 655	23 %

Källa: Ines

Vi genomför händelsestyrd tillsyn

Vi genomför händelsestyrd tillsyn på arbetsplatser vid följande tillfällen:

- När skyddsombudet begär vårt ställningstagande om en situation.
- När arbetsgivare begär vårt ställningstagande efter skyddsombudsstopp.
- Om olyckor med allvarlig personskada eller allvarliga tillbud, där det funnits fara för liv och hälsa, har inträffat i samband med arbetets utförande.

Under 2023 genomförde vi drygt 700 fler fysiska inspektioner inom händelsestyrd tillsyn i jämförelse med 2022, samtidigt som vi genomförde cirka 500 färre distansinspektioner inom händelsestyrd tillsyn.

Minskningen av antalet distansinspektioner 2023 jämfört med 2022 kan härledas till de tre första månaderna av 2022, då distansinspektioner användes i högre utsträckning som inspektionsmetod. Vi fortsätter att utvärdera och utveckla våra inspektionsmetoder för att säkerställa en högkvalitativ tillsyn och anpassa den efter aktuella förhållanden i syfte att så effektivt som möjligt genomföra vårt uppdrag.

Tabell 9. Antal förrättningar inom den händelsestyrda tillsynen 2020–2023 uppdelat på fysiska förrättningar respektive förrättningar på distans*.

Typ av förrättning	2023	2022	2021	2020
Fysisk	9 333	8 556	3 698	6 791
Distans	2 337	2 880	3 661	1 698
Totalt	11 670	11 436	7 359	8 489

Källa: Ines

* Eftersom vi inte har gjort förrättningar på distans före 2020 kan vi inte jämföra med tidigare år.

Skyddsombuds begäran om att Arbetsmiljöverket tar ställning

Om ett skyddsombud påpekar arbetsmiljörisker på en arbetsplats men inte blir nöjd med arbetsgivarens svar eller åtgärder kan hen vända sig till oss och begära att vi tar ställning i den aktuella frågan. Det kallas att göra en framställan enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen.

Skyddsombudet kan begära åtgärder enligt 19 a § arbetstidslagen när det gäller extra mertid, extra övertid och nödfallsövertid. Om ett skyddsombud anser att åtgärder behöver vidtas ska hen vända sig till arbetsgivaren och begära att denna vidtar sådana åtgärder. Om ett skyddsombud inte blir nöjd med arbetsgivarens svar eller åtgärder kan hen vända sig till oss och begära att vi tar ställning i frågan.

Under 2023 har det kommit in 37 ärenden om arbetstidslagen, och majoriteten har varit inom vård, omsorg och sociala tjänster.

Under 2023 kom det in 523 ärenden som gällde framställan från skyddsombud enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen med störst antal inom vård, omsorg och sociala tjänster. Detta är en ökning med 38 ärenden jämfört med 2022, och vi ser störst ökning inom utbildning, transport och magasinering. Antalet ärenden inom utbildning ligger på 2019 års nivåer och motsvarar hur läget var före pandemin. 2023 kom det in färre ärenden inom vård, omsorg och sociala tjänster jämfört med 2022.

Tabell 10. Antal ärenden, framställan enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen, och antal förrättningar² 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Antal ärenden	523	485	606	661	640
Antal förrättningar	338	322	367	509	382

Källa: Ines, Public

Tabell 11. Antal ärenden, framställan från skyddsombud enligt 6 kap 6 a § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2019–2023.

År	2023	2022	Varav corona 2022	2021	Varav corona 2021	2020	Varav corona 2020	2019
Vård, omsorg och sociala tjänster	129	165	0	145	9	179	52	203
Transport och magasinering	73	38	2	80	37	128	90	54
Utbildning	78	56	0	77	22	63	2	78
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	69	57	1	57	5	58	16	75
Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	51	37	0	93	6	49	12	38
Tillverkning	28	20	2	13	1	30	2	46
Övrigt*	95	112	1	141	23	154	47	146
Totalt	523	485	6	606	103	661	221	640

Källa: Ines, Public

*Inom övrigt ingår bl.a. branschgrupperna kultur, nöje och fritid, uthyrning, fastighetsservice, resetjänster samt andra stödtjänster samt byggverksamhet.

² Från och med årsredovisningen för 2020 redovisar vi antal ärenden.

I årsredovisningen för 2019 redovisade vi i stället inkomna handlingar. Här har vi därför ändrat siffrorna för 2019 för att de också ska visa antalet ärenden. Sedan årsredovisningen för 2020 har vi valt att i stället redovisa ärenden och kommer att fortsätta att göra det kommande år.

Arbetsgivares begäran om att Arbetsmiljöverket skulle ta ställning efter skyddsombudsstopp

Om det finns en omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa har skyddsombud rätt att avbryta arbetet enligt 6 kap. 7 § första stycket arbetsmiljölagen. Om arbetsgivaren inte instämmer i bedömningen kan arbetsgivaren ta kontakt med Arbetsmiljöverket, så beslutar vi om arbetet ska fortsätta att vara avbrutet eller inte. Av andra stycket i samma bestämmelse framgår att rätten att avbryta arbete även finns när det gäller ensamarbete.

Vi har haft något färre ärenden 2023 jämfört med 2022 där arbetsgivare begärt vår bedömning efter skyddsombudsstopp. Alla sådana ärenden leder inte till förrättning eftersom arbetsgivare och skyddsombud genom dialog kan komma överens innan vi genomför en inspektion. I de fallen avslutas ärendena utan att Arbetsmiljöverket fattar beslut i sak.

Det är inom vård, omsorg och sociala tjänster som vi ser störst minskning 2023 jämfört med 2022. Inom utbildning, transport och magasinering har antal ärenden med begäran enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen ökat 2023 jämfört med 2022.

Tabell 12. Antal ärenden med begäran enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen³ 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Antal ärenden	90	103	103	171	83
Antal förrättningar	39	47	62	110	42

Källa: Ines, Public

Tabell 13. Antal ärenden med begäran om ingripande efter ett skyddsombudsstopp enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2019–2023.

År	2023	2022	Varav corona 2022	2021	Varav corona 2021	2020	Varav corona 2020	2019
Vård och omsorg, sociala tjänster	30	44	0	32	6	69	49	16
Transport och magasinering	15	13	3	22	10	35	22	16
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	8	9	0	7	1	17	13	4
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	5	1	0	1	0	8	5	3
Utbildning	16	14	1	13	7	8	5	0
Övrigt*	16	22	0	28	6	34	9	44
Totalt	90	103	4	103	30	171	103	83

Källa: Ines, Public

*Inom övrigt ingår bl.a. branschgrupperna tillverkning, handel och byggverksamhet.

³ Från och med årsredovisningen för 2020 redovisar vi antal ärenden. I årsredovisningen för 2019 redovisade vi i stället inkomna handlingar. Här har vi därför ändrat siffrorna för 2019 för att de också ska visa antalet ärenden.

Anmälda dödsfall, olyckor med allvarlig personskada eller allvarliga tillbud som har inträffat i samband med arbetets utförande

Arbetsgivare ska enligt arbetsmiljölagen anmäla alla dödsolyckor, olyckor med allvarliga personskador och allvarliga tillbud som inneburit fara för liv och hälsa till Arbetsmiljöverket. Kraven finns i 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen. I vår tillsyn efter en allvarlig olycka eller ett allvarligt tillbud är vårt fokus att få arbetsgivaren att förebygga så att liknande händelser inte inträffar igen. Det

kan också bli fråga om att lämna underlag till polis och åklagare för att de ska ta ställning till om det kan röra sig om ett arbetsmiljöbrott.

Under 2023 kom det in cirka 22 200 anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen jämfört med 2022 då cirka 27 000 anmälningar kom in, exklusive coronarelaterade händelser. Det är en minskning med 4 800 jämfört med 2022. Flest antal anmälningar 2023 kom från vård, omsorg, utbildning samt övrigt.

Tabell 14. Antal anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen och antal förrättningar 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Antal anmälningar	22 227	50 756	64 306	23 878	19 655
Varav relaterade till corona*	0	24 197	38 301	5 221	–
Antal förrättningar	2 924	2 442	1 863	2 079	3 185
Ärenden med tillsynsmeddelande	3 373	3 348	6 432	4 610	2 804

Källa: Ines, Public och Eskada

*Utifrån textsökning på corona, covid och sars.

Tabell 15. Antal anmälda allvarliga händelser i arbete enligt 3 kap 3 a § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2019–2023.

År	2023	2022	Varav corona 2022	2021	Varav corona 2021	2020	Varav corona 2020	2019
Tillverkning	2 301	3 333	1 032	4 617	2 207	1 889	9	2 043
Byggverksamhet	2 382	3 025	624	4 102	1 494	2 204	9	2 172
Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	1 577	5 482	2 836	5 511	3 398	1 575	81	1 665
Transport och magasinering	2 573	3 806	672	3 949	786	3 061	37	3 256
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	1 274	1 677	416	1 925	686	1 062	49	1 247
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	1 437	2 868	1 412	4 335	2 848	1 569	418	1 160
Utbildning	3 669	17 878	11 765	22 215	16 359	2 503	184	2 574
Vård, omsorg och sociala tjänster	4 244	8 045	3 714	11 097	6 903	7 803	4 344	3 100
Övrigt, oklart	2 770	4 642	1 726	6 555	3 620	2 212	90	2 438
Totalt	22 227	50 756	24 197	64 306	38 301	23 878	5 221	19 655

Källa: Eskada

Minskningen 2023 jämfört med 2022 i antalet anmälningar kan inte förklaras av förbättringar i arbetsmiljön på arbetsplatserna. Vi konstaterar att antalet dödsfall har ökat mellan 2022 och 2023. Med kunskap om dessa faktorer är det viktigt att vi utvärderar och analyserar orsakerna bakom denna nedgång.

Vi genomförde 482 fler inspektioner under 2023 jämfört med 2022 i samband med anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen. Det ökade antalet inspektioner 2023 syftar till att bidra till en sund och trygg arbetsmiljö på svenska arbetsplatser.

Tips från arbetstagare och tips från allmänhet

Ett tips från allmänheten är när någon som inte är anställd på en arbetsplats uppmärksammar Arbetsmiljöverket på ett möjligt arbetsmiljöproblem på den arbetsplatsen. Tips från arbetstagare kommer från en arbetstagare som vill tipsa om arbetsmiljöproblem på sin egen arbetsplats. Tips från arbetstagare är skyddade av sekretess, vilket gör att vi sällan genomför inspektioner eller kontakter arbetsgivare direkt utifrån tips från arbetstagare. Vi försöker däremot att inkludera tips från arbetstagare i pågående nationella tillsynsaktiviteter. Vi tar även med dem som underlag när vi gör vår prioritering och våra urval för planerad tillsyn.

Av de tips som vi bedömde som tillsynsbara inkom flest i kategorin risk för fall, arbetslivs-kriminalitet eller brister i systematiskt arbetsmiljöarbete. Tips från allmänheten kategoriseras utifrån en prioritetsordning, där vi omgående inspekterar arbetsplatser med störst risker. Under 2023 har vi utvecklat arbetet med tips från allmänheten så att vi kan koppla det till näringsgrenar. Detta ökar våra möjligheter att rikta vår planerade tillsyn till de mest riskfyllda arbetsställena.

Risker relaterade till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, främst kränkande särbehandling, var det vanligaste skälet till tips från arbetstagare.

Inkomna tips om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden

Sedan ett par år tillbaka har Arbetsmiljöverket tillsyn över att arbetsgivare lever upp till kraven om att inrätta interna visselblåsar-funktioner, interna rapporteringskanaler. Så kallade visselblåsare ska skyddas mot repressalier från arbetsgivare.

Under 2023 genomförde vi 13 besök på 12 arbetsställena. Inspektionerna har skett på distans utifrån de tips som har kommit in om brister av interna rapporteringskanaler. Andelen ärenden med krav vid inspektion uppgick till 30 procent för 2023.

Tabell 16. Antal inkomna tips från arbetstagare och tips från allmänhet 2019–2023.

År	2023	2022	Varav corona 2022	2021	Varav corona 2021	2020	Varav corona 2020	2019
Tips från allmänhet (varav corona)	5 728	8 608	65	12 403	4 097	11 655	714	5 619
Tips från arbetstagare	5 633	6 117	0	6 651	0	5 717	0	4 746

Källa: Nilex, Public

Antal förrättningar 2023 totalt

Antalet förrättningar ökade med över 12 procent under verksamhetsåret 2023, jämfört med 2022. Även antalet förrättningar per heltidsarbetande inspektör ökade med 5 procent jämfört med 2022. Detta är en positiv utveckling som ligger i linje med uppdraget att effektivisera vår tillsynsverksamhet och öka antalet inspektioner mot tidigare år. En del av förbättringen har uppnåtts genom att vi i våra inspektioner har minskat ledtider och effektiviserat inspektionsmetoderna. Vi ser att inspektionen leder till ökat fokus på arbetsmiljöfrågorna hos dem vi inspekterar. Särskilt inriktningen på det systematiska arbetsmiljöarbetet har visat sig betydelsefullt. Detta leder till förbättrad arbetsmiljö i stort hos dem vi inspekterat. Vi bedömer årets resultat som gott.

Vi har under 2023 fortsatt att genomföra inspektioner på distans när detta varit ändamålsenligt. Ett exempel på när vi bedömt distansinspektion som ändamålsenligt är vid uppföljningsinspektioner där inspektörer kan följa upp krav och brister som inte kräver fysisk närvaro. Årets inspektioner inom ramen för EU-kampanjen genomfördes helt på distans.

Genom att använda distansinspektioner när det är ändamålsenligt och rättssäkert frigör vi mer tid för inspektörer att prioritera fysiska besök på arbetsställen där detta är nödvändigt utifrån de specifika arbetsmiljörisker som finns. Antalet inspektioner på distans har dock minskat under 2023 (se vidare under rubriken Vi genomför händelsestyrd tillsyn).

I kategorin inspektion ingår uppföljningsinspektioner och myndighetsgemensamma kontroller.

De branscher som vi inspekterade mest totalt sett under 2023 var

- byggverksamhet (26 procent)
- handel (13 procent)
- tillverkning (10 procent)
- utbildning (9 procent)
- hotell och restaurang (9 procent)
- vård och omsorg (7 procent)
- transport (5 procent)
- övriga branscher (20 procent).

Tabell 17. Antal förrättningar och kostnader 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Förrättningar, totalt	26 762	23 981	17 877	17 730	28 429
Inspektioner, totalt	26 685	23 803	17 755	17 602	27 715
Varav distansinspektioner	5 134	7 602	10 981	6 098	–
Varav fysiska inspektioner	21 551	16 201	6 774	11 504	27 715
Varav övriga förrättningar	77	178	122	128	714
Antal förrättningar per heltidsarbetande inspektör	103	98	67	69	107
Total kostnad, tusentals kronor	246 315	210 275	193 852	190 368	214 608
Styckkostnad, kronor	9 204	8 768	10 844	10 737	7 549

Källa: Ines, UBW

Förelägganden, förbud, åtalsanmälningar, sanktionsavgifter och viten

Om arbetsgivarna inte uppfyller de krav vi ställer kan vi

- kräva att arbetsgivaren rättar till bristerna (föreläggande)
- förbjuda viss hantering eller viss verksamhet (förbud)
- anmäla arbetsgivaren till polis/åklagare, vilket vi som regel gör om vi misstänker arbetsmiljöbrott (åtalsanmälan)
- förelägga om sanktionsavgift
- ansöka om utdömande av vite eller om påförande av sanktionsavgift vid förvaltningsrätten.

Förelägganden och förbud på grund av arbetsmiljöbrister

Antalet förelägganden och förbud ökade 2023 jämfört med 2022. Vår bedömning är att det till stor del beror på att antalet förrättningar ökade. Antalet förelägganden och förbud varierar dessutom från år till år eftersom de påverkas av faktorer som exempelvis vilken typ av förrättningar som gjorts under året eller året innan. Ibland fattar vi till exempel beslut om ingripande året efter att en förrättning genomfördes.

Åtalsanmälningar vid misstänkta arbetsmiljöbrott

Antalet åtalsanmälningar minskade något 2023 jämfört med 2022. Under 2023 var de vanligast inom de olycksdrabbade branscherna byggverksamhet, tillverkning och handel.

Sanktionsavgifter

Antalet förelägganden om sanktionsavgift minskade något under 2023 jämfört med 2022. Precis som när det gäller andra förelägganden varierar antalet förelägganden om sanktionsavgifter från år till år, dels beroende på vilka branscher som vi har inspekterat, dels på vilken sida om ett årsskifte som föreläggandet expedieras. De vanligaste orsakerna till att vi beslutade om sanktionsavgifter 2023 var

- att fallskydd vid byggnads- och anläggningsarbete saknades
- obesiktade trycksatta anordningar
- obesiktade lyftanordningar.

De branscher som fick flest förelägganden om sanktionsavgifter under året var bygg, handel och tillverkning.

Tabell 18. Antal förelägganden, förbud, åtalsanmälningar, sanktionsavgifter och viten 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Förelägganden och förbud	1 636	1 310	1 095	1 505	1 806
Åtalsanmälningar	222	245	208	232	199
Sanktionsavgifter	1 273	1 345*	1 260	834	1 551
Ansökningar om vitesutdömanden (förvaltningsrätten)	64	59	73	92	89

Källa: Public

*I denna tabell redovisar vi antal handlingar, 2022 redovisade vi felaktigt antal ärenden för sanktionsavgifter. Siffran för 2022 är nu korrigerad.

Marknadskontroll och produktsäkerhet

Arbetsmiljöverkets marknadskontroll av produkter är viktig eftersom bristfälliga produkter utgör risker för att drabbas av sjukdom och skada.

Vi utför marknadskontroll av produkter som finns på den svenska marknaden, och vi är ansvariga för produktområdena

- maskiner
- personlig skyddsutrustning
- enkla tryckkärl
- utrustningar för explosionsfarlig miljö
- tryckbärande anordningar
- vissa produkter som inte omfattas av harmoniserad EU-lagstiftning.

Arbetsmiljöverket har även ansvar för säkerheten hos maskiner och tryckbärande anordningar som används av konsumenter.

Marknadskontrollförordningen (EU) 2019/1020 som trädde i kraft under 2021 och regeringens nationella strategi för marknadskontroll som trädde i kraft under 2022 ligger till grund för vårt marknadskontrollarbete. Den nuvarande strategin täcker fyra år och avser åren 2022–2025.

Maskinförordningen

Arbetsmiljöverket har under året deltagit som expertmyndighet i arbetet med den europeiska maskinförordningen (EU) 2023/1230. Arbetsmiljöverket har bland annat föreslagit och verkat för att nödvändiga ändringar av kraven på deklarering av vibrationsvärden i bruksanvisningen för handhållna och handstyrda maskiner har lagts till i den nya maskinförordningen.

Förordningen publicerades den 22 maj 2023 och trädde i kraft den 14 juni 2023. Den börjar gälla fullt ut den 20 januari 2027. Maskinförordningen har fokus på maskiners säkerhet och ställer krav på maskintillverkare att konstruera säkra maskiner.

Enpersonsfordon

Under 2022 och 2023 har Arbetsmiljöverket genomfört ett marknadskontrollprojekt mot elsparkcyklar som säljs i nätbutiker.

Målet har varit att kontrollera om elsparkcyklarna uppfyller de formella kraven gällande

- CE-märkning
- bruksanvisning på svenska
- EG-försäkran om överensstämmelse.

Preliminära resultat visar att 20 av 27 kontrollerade elsparkcyklar (74 procent) uppfyller ställda krav. Av de sju elsparkcyklar som inte uppfyller ställda krav har de ekonomiska aktörerna tagit bort tre stycken från marknaden, och för fyra elsparkcyklar pågår fortfarande marknadskontrollen.

Handhållna maskiner – vibrationer

Vibrationsskador kan leda till livslångt lidande och funktionsnedsättning för den drabbade. Varje år anmäler i genomsnitt 360 arbetsgivare en arbetsskada orsakad av vibrationer som överförs till armar och hand till Arbetsmiljöverket. Nivån har legat konstant de senaste sex åren. Tillverkare är skyldiga att på konstruktionsstadiet beakta alla möjligheter för att minska förekomsten av vibrationer, men Arbetsmiljöverkets uppfattning är att detta följs i väldigt liten utsträckning. I stället bygger tillverkare in olika dämpande tillbehör i efterhand, eller håller sig till att deklarera ett vibrationsvärde med en tillhörande varning om att man endast får använda utrustningen en begränsad tid.

Arbetsmiljöverket har därför initierat en stor satsning med syfte att förebygga vibrationsskador. En viktig insats är att höja kunskapsnivån hos tillverkare, arbetsgivare och användare om hur de kan förebygga problemen. Arbetsmiljöverket kommer genom vibrationsprojektet att med bland annat informationsinsatser, marknadskontroll och inspektioner bidra till att förebygga arbetssjukdomar orsakade av vibrerande handhållna maskiner. Projektet pågår från 2023 till 2025.

Arbetsmiljöverkets marknadskontroll av handhållna maskiner kommer att bestå av både formell kontroll, att det finns svensk bruksanvisning som innehåller deklarerade vibrationsvärden, och kontroll av den tekniska utformningen, att maskinen uppfyller nivån för vibrationsdämpande åtgärder som anges i relevant standard. Under 2023 fokuserade vi på vibrationer från vinkelslipmaskiner och har kontaktat ett 30-tal tillverkare, importörer och distributörer för att begära in information. Därtill har 600 arbetsgivare inspekterats och en kommunikationsplan tagits fram för att öka kunskapen om vibrationsskador hos bland annat arbetsgivare, arbetstagare och tillverkare.

Maskiner på fordon

Arbetsmiljöverket har i vår årliga omvärldsanalys och i en tidigare genomförd pilotstudie funnit en relativt utbredd okunskap när det gäller vilka regler som gäller vid påbyggnad av maskiner på fordon. Fordonsrelaterade olyckor är en av de vanligast förekommande arbetsolyckorna med sjukfrånvaro.

Under 2023 genomfördes ett mässbesök där det var möjligt att se driftklara produkter från tillverkare och påbyggare. Vi kommer i ett första skede att fokusera på en informationsinsats. Därefter kommer vi även att genomföra en formaliakontroll på vissa typer av produkter, i första hand lastväxlare, timmerbilar, bärgningslastbilar och containerlastbilar.

Cirkelsågar – joint action

Arbetsmiljöverket deltar i ett joint action-projekt om cirkelsågar tillsammans med nio andra europeiska marknadskontrollmyndigheter. Under projektet kommer följande produkttyper att testas:

- handhållna minicirkelsågar och transportabla bordcirkelsågar för konsumenter
- professionella byggsågar.

Under 2023 har Arbetsmiljöverket köpt in sex sågar och skickat dem till ett testlaboratorium. Totalt kommer joint action-projektet att testa och genomföra marknadskontroll på 55 cirkelsågar. Projektet planeras vara klart under 2024.

Marknadskontroll av personlig skyddsutrustning till skydd mot smitta

Projektet om marknadskontroll av personlig skyddsutrustning (PPE) avslutades 2023. Projektet undersökte hur ekonomiska aktörer efterlever produktregler för PPE till skydd mot smitta. Mer specifikt begränsades det till ansiktsskydd, filtrerande halvmasker och skyddshandskar.

Genom dialog och eventuellt korrigerande åtgärder var projektets mål att öka förutsättningarna för sund konkurrens samt att öka kunskapen hos ekonomiska aktörer, främst importörer och distributörer, om vilka krav personlig skyddsutrustning ska uppfylla innan den får säljas.

Vid marknadskontrollen uppvisade nästan 50 procent av 53 olika modeller som undersöktes från 28 olika ekonomiska aktörer flera formella brister. I många fall kunde de ekonomiska aktörerna inte uppvisa den relevanta dokumentation som Arbetsmiljöverket efterfrågade. I andra fall var informationen bristfällig. Vi valde även att prova åtta filtrerande halvmasker hos ett oberoende anmält organ, där tre modeller uppvisade allvarliga brister.

Projektet resulterade i tio försäljningsförbud och återkallelser, tio frivilliga försäljningsstopp och sex korrigerande åtgärder med fortsatt försäljning på marknaden.

Tabell 19. Marknadskontroll: avslutade ärenden 2019–2023.

Produktområde	2023		2022		2021		2020		2019	
	Kontrollerade produkter	Produkter med brist	Kontrollerade produkter	Produkter med brist	Kontrollerade produkter	Produkter med brist	Kontrollerade produkter	Produkter med brist	Kontrollerade produkter	Produkter med brist
Maskiner	117	40	90	28	91	42	69	30	199	84
Enkla tryckkärl och tryckbärande anordningar	2	0	6	1	3	1	8	3	24	16
Utrustningar för explosionsfarlig miljö	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Personlig skyddsutrustning	132	81	59	47	82	44	41	19	92	58
Produkter som inte omfattas av harmoniserad EU-lagstiftning	9	0	2	1	3	2	2	0	14	2
Totalt antal	260	121	157	77	180	89	120	52	329	160

Källa: Marko

Analys – vi ökar vår kunskap

Analysverksamheten har en viktig roll i Arbetsmiljöverkets verksamhet. Vi arbetar ständigt för att öka kunskapen om vad som skapar friska arbetsplatser och vad som orsakar tillbud, arbetsolyckor och annan ohälsa. Inom analysverksamheten tar vi även fram och bearbetar statistik. I det här kapitlet redovisar vi även hur vi arbetar inom EU, hur vi samråder med arbetsmarknadens parter och samverkar med andra myndigheter. Vi beskriver också vårt sektorsansvar för funktionshinderspolitiken samt vårt uppdrag kopplat till visseblåsning.

Vi har nationellt ansvar för arbetsskade- och arbetsmiljöstatistik

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att ansvara för den officiella statistiken inom arbetsskade- och arbetsmiljöområdet. Vi samlar in och analyserar information om arbetsolyckor och arbetssjukdomar som bygger på anmälda arbetsskador till Försäkringskassan enligt socialförsäkringsbalken.

Arbetsmiljöverkets officiella statistik är mycket efterfrågad och används av såväl forskare som arbetsmarknadens parter, politiker och media. Efterfrågan har ökat stadigt de senaste åren. Vår bedömning är att den officiella statistiken upplevs som tillförlitlig och av hög kvalitet. Vår statistik kan användas som underlag i förebyggande arbetsmiljöarbete och när till exempel politiker eller journalister vill ge en bild av tillståndet i svensk arbetsmiljö. Statistiken kan följas under decennier bakåt i tiden, vilket också ger underlag för analyser av långsiktiga förändringar i arbetsmiljön. Det gäller både i den fysiska arbetsmiljön och den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Den officiella statistiken spelar även en viktig roll i Arbetsmiljöverkets egen verksamhet, som kunskapsbas och som underlag för beslut om verksamhetens inriktning.

Under 2023 ökade de externa förfrågningarna till Arbetsmiljöverket om sammanställd statistik gällande arbetsskador och inspektionsverksamheten till cirka 1 400. Under 2022 var förfrågningarna drygt 1 000. Massmedia stod för 42 procent av förfrågningarna, följt av företag med 17 procent.

Statistik till internationella organ

Enligt EU-förordningen 349/2011 ska Arbetsmiljöverket årligen leverera statistik till EU:s statistikkontor Eurostat över arbetsolyckor med fler än tre sjukdagar. Detta gjorde vi våren 2023. Vi levererade under året även statistik över godkända arbetssjukdomar till Eurostat enligt EU-förordningen 1338/2008. För den statistiken saknas dock än så länge specifik EU-lagstiftning. Vi samarbetar med Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån när vi levererar statistik till Eurostat, bland annat om uppgifter om antal sjukdagar och godkända arbetssjukdomar. Den levererade arbetsskadestatistiken från medlemsländerna finns tillgänglig på Eurostats webbplats.

Publicerad information om officiell statistik 2023

Under 2023 publicerade vi följande rapporter:

- **Arbetsskador 2022**, utgiven i juni 2023. Rapporten bygger på den officiella statistiken om arbetsskadeanmälningar till Försäkringskassan. Rapporten Arbetsskador kommer ut varje år och redovisar statistik om arbetsskador som har registrerats till och med första kvartalet året därpå.
- **Arbetsorsakade besvär 2022**, utgiven i oktober 2023. Rapporten är baserad på en undersökning som genomfördes av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Arbetsmiljöverket under 2022. SCB har sedan 1989 gjort undersökningar om arbetsförhållandena inom svenskt arbetsliv.

Arbetsmiljöverkets nollvision

Med utgångspunkt i regeringens utvidgade nollvision har Arbetsmiljöverket ett program för att motverka att människor dör i förtid av jobbet. Programmet syftar till att

- skaffa kunskap om vilka exponeringar och arbetsmiljörisker som leder till ett förkortat liv och hur de effektivast kan förebyggas
- öka kunskap, engagemang och förmåga hos arbetsgivare och andra intressenter att bedriva ett förebyggande arbete.

Under 2023 har arbetet i programmet handlat om att identifiera och planera vilka insatser vi kan genomföra inom ramen för programmet. Under 2024 och 2025 planerar vi att genom programmet starta projekt och uppdrag med insatser för att öka arbetsgivares förmåga att identifiera och förebygga risker som kan leda till dödsfall eller för tidig död på grund av arbete.

Gränsvärden för kemiska ämnen 2023

Vi tar fram så kallade kriteriedokument som används av de nordiska tillsynsmyndigheterna som vetenskapligt underlag för att sätta hygieniska gränsvärden för kemiska ämnen. Dokumenten används även i arbetsskadeutredningar, av arbets- och miljömedicinska kliniker och av internationella aktörer inom området.

Arbetet med att ta fram dokumenten bedrivs som ett nordiskt samarbete, genom Nordiska expertgruppen. Målsättningen är att fastställa vid vilken lufthalt ett kemiskt ämne skadar människors hälsa, till exempel genom irritation, lungpåverkan, allergier eller cancer. Vanligen skriver utomstående forskare underlagen, som expertgruppen sedan diskuterar ett flertal gånger innan de godkänns. Dokumenten publiceras i skriftserien *Arbete och Hälsa*. Expertgruppen har även i uppdrag av nordiska tillsynsmyndigheter att granska de vetenskapliga rapporterna från Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) som utgör underlag för EU:s hygieniska gränsvärden.

Dokument som expertgruppen diskuterade 2023

Kriteriedokument från Nordiska expertgruppen:

- yrkesmässig kemisk exponering i kombination med ovanliga arbetstider (publicerat)
- sänkta syrenivåer i arbetsmiljön
- portlandcement
- trädam
- respirabel kristallin kvarts
- yrkesmässig kemisk exponering och kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)
- styren.

Vetenskapliga rapporter från Echa:

- kloropren
- glycidylmetakrylat
- nitrosaminer
- 1,3-butadien
- bor och borföreningar.

Vi arbetar internationellt

Sverige och Arbetsmiljöverket är en aktiv aktör i arbetsmiljöfrågorna på internationell nivå, särskilt i EU-samarbetet. Vi medverkar i, och påverkar, EU:s arbete med lagstiftning och policy, och vi har en hög ambition att synliggöra arbetsmiljöfrågornas internationella dimension. Vi deltar och samarbetar framför allt inom

- Europeiska arbetsmiljöbyrå (EU-Osha)
- EU-kommissionens rådgivande kommitté för arbetsmiljöfrågor (ACSH)
- EU:s kommitté för arbetsmiljöinspektörer (SLIC)
- Europeiska arbetsmyndigheten (ELA)
- Plattformen för odeklarerat arbete, en permanent arbetsgrupp under ELA.

Vi följer även på nära håll organisationer som den internationella arbetsorganisationen (ILO), Eurofound, European Institute for Gender Equality (EIGE) och den internationella organisationen för arbetsmiljöinspektion (IALI).

Sveriges ordförandeskap i EU

Arbetsmiljöverket deltog aktivt under Sveriges ordförandeskap i EU, den 1 januari–30 juni, både i samarbete med Regeringskansliet och genom egna aktiviteter. Arbetsmiljöverket stod värd för vårmötet i Kommittén för arbetsmiljöinspektörer (SLIC) samt höll i efterföljande temadag om kognitiv arbetsmiljö som båda genomfördes i Stockholm. Mötena gav tillfälle att knyta kontakter och utbyta lärdomar mellan cirka 100 deltagare från inspektionsmyndigheterna i medlems- och EFTA-länderna.

Arbetsmiljöverket bidrog även under planeringen och genomförandet av kommissionens seminarium om halvtidsutvärderingen av EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027 i Stockholm i maj, där huvudtemana var psykisk hälsa i arbetslivet, nollvision samt arbetsmiljö och klimatförändringar. Seminariets slutsatser bekräftar att detta är viktiga fokusområden för framtidens arbetsmiljö samt att fler insatser behövs från alla intressenter för att implementera det strategiska ramverket fram till 2027, både på EU-nivå och nationell nivå. Vi deltog dessutom aktivt under rådsförhandlingarna om ändringar i direktivet om carcinogena, mutagena och reprotoxiska ämnen samtilogförhandlingarna om asbestdirektivet. Överenskommelser uppnåddes under Sveriges ledning i båda förhandlingsprocesserna.

Aktiviteter under Europeiska arbetsmiljöbyrån och Arbetsmiljöinspektörskommittén SLIC

Arbetsmiljöverket deltar i ett svenskt trepartsnätverk under den europeiska arbetsmiljöbyrån EU-Osha, som leds av Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Under 2023 arbetade det svenska nätverket med uppstarten av den treåriga EU-kampanjen Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv. Kampanjens syfte är att öka medvetenheten om hur ny digital teknik i arbetslivet skapar arbetsmiljörelaterade utmaningar och möjligheter samt att skapa en plattform för utbyte av bra lösningar. Sverige valde under 2023 att fokusera på digitala arbetssätt, med huvudfokus på distansarbete (se även kapitlen Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön och Kommunikation – för en god arbetsmiljö). Nätverket ordnade webinarier på följande teman:

- kunskapsläget för distansarbete
- resultaten av inspektionskampanjen om digitala arbetssätt
- konkreta verktyg för att synliggöra arbetsmiljörisker som uppstår genom digitala arbetssätt.

Webinarierna togs fram partsgemensamt och sammanfattar kunskapsläget om hur arbetsmiljön påverkas av digitala arbetssätt. Utifrån lärdomar från inspektionerna visade nätverket i det tredje webinariet användbara verktyg för att inkludera arbetsmiljörisker som uppstår genom digitalt arbete i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Arbetsmiljöverket ingår i flera arbetsgrupper i SLIC, vi bidrar aktivt till utvecklingen av samarbetet och leder dessutom arbetsgruppen EMEX (Emerging Risks in Occupational Safety and Health Work Group) som arbetar med nya och kommande arbetsmiljörisker. Vi har i detta sammanhang bidragit med kunskap i form av föreläsningar på flera internationella möten och seminarier under året. Slutrapporten för SLIC-kampanjen för tillsyn av risker för belastningsbesvär som arbetsgruppen ledde beslutades i maj.

Internationellt utvecklingsarbete

Arbetsmiljöverket har som en del av ILO-samarbetet haft ett utbyte med Qatar under flera år. Under 2023 deltog vi i ILO-konferensen Occupational heat stress i Qatar och genomförde i detta sammanhang även bilaterala samtal med Sveriges ambassad, ILO:s lokala kontor i Doha och Ministry of Labour of Qatar. Vi var därefter värd för en delegation från Ministry of Labour of Qatar och ILO under en vecka i oktober, där fokus var information och utbyte av erfarenheter när det gäller metoder för tillsyn, utbildning av inspektörer, kommunikation, analys och regelverk.

Arbetsmiljöverket har under året även bidragit med kunskapsförmedling under studiebesök från Namibia och Georgien, där bland annat kvinnors arbetsmiljö och Arbetsmiljöverkets arbete med jämställdhetsintegrering var önskade teman.

I samband med ILO:s världskongress om arbetsmiljö i Sydney i Australien i november arrangerade Arbetsmiljöverket, tillsammans med våra systemmyndigheter i Norge och Finland, ett seminarium om tillsynsmyndigheternas roll i att forma ett hållbart, hälsosamt och konkurrenskraftigt arbetsliv i ett globalt perspektiv. Den nordiska delegationen hade under kongressen även ett särskilt kunskapsutbyte med Australiens tillsynsmyndighet på arbetsmiljöområdet för att diskutera relevanta frågor, till exempel arbetsmiljöstrategier, digitalisering, arbetslivskriminalitet och hantering av framtidens arbete och risker.

Under 2023 har vi också fortsatt arbetet med att stärka det nordisk-baltiska samarbetet om arbetslivskriminalitet, som inleddes med ett projekt 2019–2021. Under våren arrangerade Arbetsmiljöverket i samarbete med arbetsmiljöinspektionen i Lettland och med stöd av Europeiska arbetsmyndigheten en nordisk-baltisk workshop i Riga med ett praktiskt tillsynsfokus.

Vi samråder med arbetsmarknadens parter och andra organisationer

Att samråda med arbetsmarknadens parter och andra organisationer är av största vikt för Arbetsmiljöverkets verksamhet. De bidrar med erfarenheter och kunskaper om arbetsmarknadens villkor och ger oss information om hur arbetet med arbetsmiljöfrågorna fungerar i praktiken ute på landets arbetsplatser. De är också viktiga kanaler för att se till att vi som myndighet når ut till arbetsmarknadens aktörer och att våra beslut och regler blir kända och följs.

Deras erfarenheter och kunskaper ska vi ta till vara genom att väga samman dem med det vi som myndighet ser, till exempel brister och behov av åtgärder. På så sätt får vi ett brett underlag, vilket är viktigt för att vi ska kunna ta ställning och fatta beslut som är sakliga, opartiska och träffar rätt.

Vi samråder i olika former och på olika nivåer

Arbetsmiljöverket samråder med arbetsmarknadens parter och andra organisationer på olika sätt och på olika nivåer i verksamheten.

I Arbetsmiljöverkets centrala samrådsgrupp ingår tio organisationer.

- Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)
- Tjänstemännens centralorganisation (TCO)
- Landsorganisationen Sverige (LO)
- Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR)
- Förhandlings- och samverkansrådet (PTK)
- Svenskt näringsliv
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Arbetsgivarverket
- Fremia
- Sobona.

Vi bjuder in till fyra ordinarie samråd per år, och vid behov kallar vi till extrainsatta möten. Syftet med mötena är att ge aktuell information och få in synpunkter och reflektioner från ledamöterna, främst på en mer övergripande nivå. Dessa möten leds av Arbetsmiljöverkets ställföreträdande generaldirektör tillsammans med en samordnare.

Förutom dessa centrala samrådsmöten träffar vi de individuella organisationerna för enskilda möten på högsta ledningsnivå och på handläggarnivå. Vi bjuder även in till mer verksamhetsnära samråd inom bland annat kemi, handel och vård och omsorg. Vi samråder också när en aktuell fråga kommer upp inom ett område och inför att vi beslutar om en ny föreskrift.

När vi ser ett behov av att informera fler och få in ett större spektrum av synpunkter bjuder vi förutom parterna i det centrala samrådet även in andra organisationer. Dessa möten benämner vi som intressentmöten. Till intressentmöten kan vi även bjuda in till exempel myndigheter, branschorganisationer eller aktörer inom företagshälsovård.

Förutom de möten som vi själva bjuder in till deltar vi i olika sammanhang som parterna bjuder in oss till, ofta för att träffa arbetsmiljöexperter hos de olika medlemsorganisationerna. Vi samråder också på en mer vardaglig nivå när parterna hör av sig till oss för att lämna synpunkter, ställa frågor eller uppmärksamma oss på aktuella frågor ute hos medlemsorganisationerna.

Samråd under 2023

Under 2023 bjöd vi bland annat in till samråd

- inför beslut av Arbetsmiljöverkets nya regelstruktur
- om Arbetsmiljöverkets nollvisionsarbete
- inför kommande inspektionsaktiviteter där vi informerade de parter som skulle beröras av inspektionerna och för att få synpunkter och erfarenheter
- efter avslutade inspektionsprojekt där vi bland annat berättade om resultaten av de inspektioner som vi genomfört inom ramen för projekten.

Samverkan med andra myndigheter och organisationer

Här redovisar vi ett urval av den samverkan vi hade under 2023 med andra myndigheter och organisationer.

Arbets- och miljömedicinska kliniker

Arbetsmiljöverket samverkar med de sju arbets- och miljömedicinska klinikerna (AMM-klinikerna) runt om i landet, för att utbyta kunskaper och erfarenheter. Vi arrangerar möten med klinikerna, som förväntas bidra med frågor att diskutera. Under 2023 arrangerade vi separata träffar inom områdena kemi och yrkeshygien, belastningsergonomi samt vibrationer.

Heldag om exponeringsmätning och nollvisionsarbete

Årets klinikforum inom området kemi och yrkeshygien genomfördes som ett heldagsmöte i september. Förmiddagens diskussioner fokuserade på frågor relaterade till exponeringsmätningar inom olika forskningsprojekt samt hygieniska gränsvärden. Eftermiddagen hade temat nollvision och omfattade bland annat en gemensam workshop kring kemiska riskkällor inom byggbranschen och tänkbara åtgärder, men även samverkansmöjligheter mellan Arbetsmiljöverket och AMM-klinikerna i nollvisionsarbetet.

Träff om regelförnyelse för belastningsergonomi

Årets klinikforum inom området belastningsergonomi genomfördes som en halvdagsträff där samtliga sju kliniker deltog. Fokus låg på

- Arbetsmiljöverkets kommande inspektionskampanjer och regelförnyelse
- vårt internationella arbete inom Europeiska arbetsmiljöbyrån
- standardisering av belastningsergonomi.

Klinikerna informerade om aktuella forskningsprojekt, aktuella utmaningar inom företagshälsovården inom ergonomiområdet och framtida prioriterade områden.

Klinikforum om vibrationsexponering och produktsäkerhet

Årets klinikforum inom området vibrationer genomfördes genom två träffar. Den främsta anledningen till träffarna var vår pågående aktivitet med fokus på vibrationsexponering från handhållna maskiner inom rivnings- och saneringsbranschen samt dentalsektorn. Klinikerna ville få återkoppling på hur det går med kravställandet, främst om medicinska kontroller. Även vår pågående marknadskontrollinsats med fokus på vinkelslipmaskiner var intressant att rapportera om samt hur det gått med kommunikationsinsatserna inom vårt vibrationsprojekt.

Vägledning för trafiksäkerhet

Under 2023 har Trafikverket i samarbete med Arbetsmiljöverket tagit fram sex vägledningar och två checklistor gällande trafiksäkerhet. De ska vara till hjälp för arbetsgivare, upphandlare, transportutförare, transportköpare, trafikutförare och trafikbeställare.

Materialet presenterades externt av Trafikverket i november 2023 och finns att ta del av på Trafikverkets webbplats. Materialet är framtaget i samverkan med Arbetsmiljöverket, och vi arbetar just nu med hur både Trafikverket och Arbetsmiljöverket ska kommunicera ut materialet externt och internt på mest effektiva sätt.

Arbetsmiljöverkets arbete med tillgänglighet och funktionshinder inom arbetsmiljöområdet

Av Arbetsmiljöverkets instruktion framgår att vi i vårt sektorsansvar ska vara samlande, stödjande och pådrivande i funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet.

Här redovisar vi vårt arbete kopplat till vårt sektorsansvar och vårt arbete med regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031.

Vi bedömer att vi under 2023 har gjort ytterligare framsteg i vårt arbete med att integrera tillgänglighet och att utveckla vårt arbete med uppföljning för att kunna visa hur vi bidrar till det funktionshinderspolitiska målet.

Under 2023 har vi bidragit till det funktionshinderspolitiska målet på följande sätt:

- Vi har tagit fram föreskrifter i en ny struktur som ska göra det lättare för våra målgrupper att hitta, förstå och använda våra regler. Föreskrifterna är klarspråksbearbetade och finns nu i digitalt format på vår webbplats. Varje besökare ska kunna ta hjälp av de verktyg och hjälpmedel som finns i den egna datorn, till exempel för att få texten uppläst eller förstord. Detta har gjort dem mer tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga.
- Inom årets EU-kampanj har vi förmedlat en förståelse för hur vår hjärna fungerar och hur den påverkas av den digitala arbetsmiljön. Temat i årets EU-kampanj går i linje med det utvecklingsarbete som vi gör inom digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön och en arbetsmiljö utifrån människors olika kognitiva förutsättningar.

- Vi arbetar med att utveckla vår förmåga och våra förutsättningar för systematisk uppföljning av det funktionshinderspolitiska målet med hjälp av verksamhetslogik.

Barnrätt och jämställdhet enligt regeringens strategi för funktionshinderspolitiken

Arbetsmiljöverket arbetar med ett barnrättsperspektiv inom tillgänglighet. Det syns tydligast i vårt arbete med skolan som arbetsmiljö, en arbetsmiljö som rymmer både elever och skolpersonal med funktionsnedsättningar.

Vi har genomfört inspektionsinsatser och arbetar även strategiskt för att förbättra skolans arbetsmiljö. Ett exempel är att vi tillsammans med de arbetsmiljömedicinska klinikerna under 2023 medverkade i utbildningar för skolläkare för att stärka deras kunskaper om arbetsmiljö och bredda deras arbetsmiljöperspektiv. I samverkan med Skolverket uppmärksammade vi också barnrättsperspektivet i utbildningar för rektorer, där fokus har varit på skolans arbetsmiljö. Vi har samverkat med Specialpedagogiska skolmyndigheten med syfte att dela kunskaper och erfarenheter om barn med funktionsnedsättningar och deras arbetsmiljö i skolväsendet. Vi kan konstatera att elever med funktionsnedsättning riskerar att inte få tillräckligt stöd, vilket kan skapa arbetsmiljöproblem.

I vårt utvecklingsarbete som handlar om digitaliseringens påverkan på arbetsmiljön har vi inhämtat kunskap från samrådet med funktionshindersorganisationerna om vad som kan vara hinder och möjligheter för personer med funktionsnedsättning och om vilka skillnader som kan finnas för kvinnor och män.

Agenda 2030 enligt regeringens strategi för funktionshinderspolitiken

Många av Arbetsmiljöverkets aktiviteter är inriktade mot FN:s globala mål i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Tillgänglighet är väl integrerat i vår verksamhet och något vi har med oss när vi planerar och genomför våra aktiviteter. En tillgänglig arbetsmiljö bidrar till de övergripande målen om ett hållbart samhälle.

Samverkan med myndigheter och samråd med funktionshindersorganisationer

Under 2023 samverkade vi och utbytte erfarenheter med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om arbetet med regeringens strategi för funktionshinderspolitiken.

Vi har genomfört regelbundna samråd med funktionshindersorganisationerna. På samråden under 2023 förde vi bland annat dialog om arbetet med regeringens strategi och aktuella utvecklingsarbeten. Vi delade bland annat våra erfarenheter från tillsynsinsatsen om arbetsanpassning som genomfördes förra året. Syftet med samråden är att ge aktuell information, få inspel och dela kunskap.

Skydd för visselblåsare

Under 2021 trädde en lag och en förordning i kraft:

- lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden
- förordning (2021:949) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Genom lagen och förordningen fick Arbetsmiljöverket nya uppdrag som innebär följande:

- Vi är tillsynsmyndighet för att se till att arbetsgivare lever upp till lagkraven om att inrätta interna kanaler för att rapportera missförhållanden, så kallade visselblåsarfunktioner.
- Vi ska tillhandahålla visselblåsarfunktioner, det vill säga kanaler för att rapportera missförhållanden på sin egen eller andra arbetsplatser. Våra visselblåsarfunktioner ska omfatta missförhållanden som rör vårt tillsynsansvar inom produktsäkerhet och produktöverensstämmelse.
- Vi har uppdrag som så kallad särskild behörig myndighet för visselblåsning. Det innebär bland annat att vi ska lämna tydlig och lättillgänglig information om övriga behöriga myndigheters kontaktuppgifter och ansvarsområden. Vi ska också tillhandahålla kanaler för att rapportera missförhållanden som inte omfattas av någon annan behörig

myndighets ansvarsområde. Vi ska årligen samla in statistik om rapporter som rör alla behöriga myndigheter i Sverige och rapportera till EU-kommissionen. Den första rapporteringen gjordes den 15 maj 2023. Under juli–december 2022 hade sammanlagt 65 rapporter om missförhållanden kommit in till de behöriga myndigheterna i Sverige.

- Vi ska fördela statsbidrag till organisationer som arbetar för att motverka missförhållanden i arbetslivet. Statsbidrag ska kunna gå till arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och ideella organisationer som arbetar med frågor som rör säkerhet och miljö i arbetslivet eller mot korruption och andra missförhållanden.

Inom ramen för visselblåsning deltar vi i det europeiska nätverket Network of European Integrity and Whistleblowing Activities (NEIWA) för erfarenhetsutbyte och utveckling av samarbete inom EU som exempel. Vi deltar även i expertgruppsmöten inom EU-kommissionen tillsammans med representanter från Arbetsmarknadsdepartementet.

Statsbidrag för information om visselblåsning

Under året prövade Arbetsmiljöverket ansökningar och betalade ut statsbidrag enligt förordning (2021:950) om statsbidrag för information och rådgivning om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

En ansökan kom in och prövades. Av de 1,5 miljoner kronor som regeringen hade avsatt för ändamålet betalade vi ut 690 182 kronor till den sökande organisationen.

Den 1 mars 2023 lämnades en redovisning av hur bidrag beviljade för 2022 använts och vilka resultat som uppnått under det året. I relation till hur den godkända ansökan var utformad har vi bedömt att medlen har använts i det syfte som ansökan angav. Med hänsyn till att redovisningen hittills endast har hunnit behandla ett ärende är det ännu för tidigt att dra några större slutsatser av statsbidragens effekt som helhet.

Regler – vi utfärdar nya och omarbetar gamla

Med utgångspunkt i arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen och vår instruktion meddelar Arbetsmiljöverket föreskrifter och allmänna råd inom arbetsmiljöområdet. Syftet är att verka för goda förhållanden i arbetsmiljön och på arbetsmarknaden, det vill säga att förebygga ohälsa och olycksfall på våra arbetsplatser. I arbetet samråder vi med arbetsmarknadens parter och andra organisationer och myndigheter.

Regelförnyelse – vi anpassar våra regler för framtiden

Som myndighet har Arbetsmiljöverket skyldighet att fortlöpande vårda och utveckla vårt regelverk för att hålla det uppdaterat och relevant samt för att underlätta för målgrupperna att leva upp till lagstiftningen. Regelförnyelse är ett långsiktigt utvecklingsarbete som syftar till att utveckla regler, vägledning och stöd för att hjälpa våra målgrupper – och oss själva – att möta ett arbetsliv i ständig förändring. Vi vill skapa ett modernt regelverk med tydliga och relevanta regler.

I januari 2018 beslutade Arbetsmiljöverkets generaldirektör om en ny regelstruktur, och samma år påbörjade vi ett arbete med att införa den. Utgångspunkten var att inte ändra skyddsnivåer för arbetstagare och kravnivåer för arbetsgivare i de befintliga reglerna, utan att se över texterna för att göra reglerna lättare att förstå. I ett fall har vi utarbetat nya regler, och det gäller regler för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare för att tydliggöra kraven i de tidiga skedena i byggprocesser. Bearbetningen av texterna har bland annat inneburit att vi har formulerat kortare meningar och bytt ut krångliga ord. Vi har även sett över dubbelregleringar och säkerställt att allmänna råd så långt som möjligt uppfyller de krav på allmänna råd som gäller för alla myndigheter. Översynen av reglerna har även varit en förutsättning för arbetet med digitalisering av föreskrifterna.

Resultatet av införandet av den nya regelstrukturen innebär att vi går från dagens 67 föreskrifter till 15 mer omfattande sådana.

Regelförnyelsearbetet under 2023

Året inleddes med att färdigställa bearbetningen av remissvaren från den andra remissomgången som pågick under 2022. Resultatet presenterades vid två samrådsmöten med arbetsmarknadens parter. Vid samrådet den 17 februari presenterades helheten i regelförnyelsearbetet, det fortsatta arbetet med stödjande material och information samt hur föreskriftsprocessen kommer att utvecklas i syfte att bli ännu mer rättssäker, transparent och smidig. Vid detta tillfälle presenterades även de väsentliga ändringar som gjorts i sju av de femton föreskrifterna.

Det andra samrådet genomfördes den 20 mars och innehöll en presentation av nya regler för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare samt övriga åtta återstående föreskrifter.

Efter samråden har de 15 föreskrifterna uppdaterats, formgetts, korrekturlästs och granskats. Underlagen till digitaliseringen av föreskrifterna har uppdaterats. Den 15 september fattade vår generaldirektör beslut om föreskrifterna i den nya regelstrukturen. Nu fortgår arbete med att implementera regelverket, färdigställa stödjande material och kommunicera den nya regelstrukturen.

I samband med den officiella lanseringen av den nya regelstrukturen den 16 oktober fanns de nya föreskrifterna i digitalt format på av.se tillsammans med en så kallad paragrafnyckel och annat presentationsmaterial som filmer och poddavsnitt.

Myndigheten har beslutat om en föreskriftsprocess som är anpassad till den nya regelstrukturen som innehåller de föreskrifter som beslutades den 15 september. Utvecklingsarbetet kommer att fortgå. Vidare har vi skapat en ordning där föreskriftsarbetet gemensamt preciseras och prioriteras utifrån en regelgivningsplan.

Nya och ändrade föreskrifter under 2023

Under året har en ändringsföreskrift beslutats utöver de 15 nya föreskrifterna och allmänna råden i nya regelstrukturen.

Ny föreskrift om arbetsmiljö i byggprojekt

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter är en föreskrift som innehåller både helt nya regler och regler som förtydligar och preciserar det som gäller i dag. Arbetet med den är ett föreskriftsarbete som har bedrivits parallellt med införandet av regler i den nya strukturen.

Den nya föreskriften syftar till att förebygga ohälsa och olycksfall som kan uppstå i byggnads- och anläggningsprojekt samt ge förutsättningar för en god arbetsmiljö vid utformningen av arbetsplatser.

Den gäller för byggherrar, projektörer (arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar), byggarbetsmiljösamordnare samt tillverkare av monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar.

Föreskriften har bestämmelser kring att förebygga risker så tidigt som möjligt, redan när ett byggprojekt planeras och projekteras. Den beskriver tydligare regler om ett övergripande ansvar för att organisera och skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö, samordna och organisera samt kontrollera och följa upp arbetsmiljöarbetet i ett byggprojekts alla skeden.

Föreskrifter i den nya regelstrukturen

Följande föreskrifter ingår i den nya regelstrukturen:

- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:4) om produkter – maskiner
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:5) om produkter – tryckbärande anordningar
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:6) om produkter – enkla tryckkärl
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023: 7) om produkter – utrustning för potentiellt explosiva atmosfärer
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:8) om produkter – förbud att på marknaden släppa ut ledade skärverktyg avsedda för bärbara handhållna röjsågar
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:9) om produkter – stegar, ställningar och viss annan utrustning för arbete på höjd samt vissa trycksatta anordningar
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023: 10) om risker i arbetsmiljön
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:11) om arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:12) om utformning av arbetsplatser
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:14) om gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

Ändringsföreskrift om medicinska kontroller i arbetslivet

Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2023:16) om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2019:3) om medicinska kontroller i arbetslivet

Ändringsföreskriften ändrar lydelserna i bilaga 10 och 11 som reglerar vad som ska ingå i medicinska kontroller vid arbete med klättring med stor nivåskillnad samt rök- och kemdykning. Ändringen innebär att krav på arbetsprov med EKG-registrering byts ut mot krav på andra undersökningar.

Föreskriften träder i kraft den 1 januari 2024 och gäller fram till den 1 januari 2025.

Standardiseringsarbete

Standardisering är processen för att skapa standarder, en gemensam överenskommen lösning på ett återkommande problem. Det är öppet för juridiska personer att betala en deltagaravgift och delta i det svenska standardiseringsarbetet. Exempelvis deltar organisationer, myndigheter, kommuner, ideella föreningar och olika större företag. Arbetsmiljöverket deltar i arbetet med att driva på, lämna synpunkter på och bevaka standarder inom flera olika arbetsmiljöområden. Det är en del av vårt regelarbete och ett sätt för oss att aktivt driva utvecklingen åt rätt håll.

Under 2023 har vi deltagit i 30 nationella kommittéer och 14 nationella arbetsgrupper inom Svenska institutet för standarder (SIS) och en nationell kommitté hos Svensk Elstandard. Vi har under året deltagit i 6 arbetsgrupper på europeisk nivå (inom CEN, Europeiska standardiseringsorganisationen) och 11 arbetsgrupper på global nivå (inom ISO, International Organization for Standardization), exempelvis inom områdena maskinsäkerhet, vibrationer, tillgänglighet, ljus och belysning samt belastningsergonomi och antropometri.

Syftet med vårt deltagande i standardisering är att höja säkerheten inom områden där det traditionellt finns stora risker i arbetsmiljön som exempelvis inom

- maskinsäkerhet
- lyftanordningar
- trycksatta anordningar
- belastningsergonomi
- verkstadsmaskiner
- personlig skyddsutrustning.

Vi deltar även i ett antal kommittéer inom områden som vi prioriterar för att de har höga olyckstal eller många arbetsskador, exempelvis inom

- vibrationer och stötar
- industritruckar
- anläggningsmaskiner
- gruvdrift.

Dessutom bevakar vi och driver på utvecklingen med att ta fram standarder inom nya områden med framväxande risker som robotik och automation.

Ett urval av standardiseringsarbetet 2023

Under 2023 har vi arbetat särskilt offensivt inom vissa utvalda områden:

- Ljus och belysning (SIS/TK 380 AG3): Vi har bevakat att inga standarder gällande dagsljus och annan belysning går emot arbetsmiljölagstiftningen och har bland annat påverkat utformningen av standarden för nödbelysning.
- Maskinsäkerhet (SIS/TK 282): Arbetsmiljöverkets medverkan har bland annat bidragit till revideringar av en harmoniserad standard för riskbedömning inom maskinsäkerhet, så att dess innehåll bättre överensstämmer med den tekniska utvecklingen inom området.

- Människans påverkan av vibrationer (SIS/TK 111 AG1): Den nya maskinförordningen innehåller nya krav på hur vibrationsvärden ska deklarerar för handhållna maskiner. Nya standarder måste därmed tas fram. Vi har medverkat i detta arbete, som innebär att standardernas begränsningar i förhållande till de nya kraven i maskinförordningen tydligt framgår. Detta är viktigt för att användarna ska kunna tolka de deklarerade värdena i förhållande till förordningens krav på rätt sätt.
- Belastningsergonomi (SIS/TK 380 AG1): Arbetsmiljöverkets medverkan har bidragit till att ett flertal harmoniserade maskinsäkerhetsstandarder kommer att revideras för att deras innehåll ska hållas uppdaterade utifrån bästa tillgängliga evidens och på ett bättre sätt spegla fysiska förmågor hos både kvinnor och män. Vår medverkan har därtill varit avgörande för införandet av kriterier som ska säkerställa att innehållet i standarder för repetitivt manuell hantering utgår från en objektiv vetenskaplig grund.

Forum för standardisering

Arbetsmiljöverket deltar på nationell nivå i Kommerskollegiums Forum för standardisering. Forumet bidrar till samverkan mellan olika aktörer och ökar kunskapen om hur dessa arbetar med standardisering. Arbetsmiljöverket svarar också på remisser från EU-kommissionen gällande begäranden till standardiseringsorganisationerna om att utveckla eller revidera harmoniserade standarder.

Vi utfärdar tillstånd och undantag från regler

Vissa arbetsuppgifter är förbjudna enligt arbetsmiljölagen, arbetstidslagen eller Arbetsmiljöverkets föreskrifter. För att en arbetstagare ändå ska kunna utföra sådana arbetsuppgifter måste arbetsgivaren ansöka om tillstånd. Tillstånd behövs till exempel för att

- arbeta med rivning av asbest, arbeta med bearbetning eller behandling av asbest och arbeta med hantering av asbest vid forskning och analys
- arbeta på natten eller frångå regeln om dygnsvila (där detta inte regleras i ett kollektivavtal)
- anlita minderåriga under 13 år i artistframträdanden
- minderåriga ska få arbeta på tider som normalt inte är tillåtna
- hantera vissa kemiska ämnen⁴
- hantera biocider, vanligtvis råttgift
- hantera genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM).

Inkomma ansökningar om tillstånd under 2023 ligger på samma nivå som 2022. Ansökningar om tillstånd gällande arbetstidslagen har dock ökat något under 2023 och gäller specifikt dygnsvila.

⁴ A- och B-ämnen enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2014:43) om kemiska arbetsmiljörisker.

Tabell 20. Inkomna ansökningar om tillstånd 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Asbest	358	379	391	383	427
Arbetsbudsavtalet	93	64	53	60	69
Minderåriga	574	581	515	443	551
Kemiska ämnen	37	29	42	50	43
Biocider	587	586	465	890	826
GMM	9	11	11	25	13
Totalt	1 658	1 650	1 477	1 851	1 929

Källa: Public

Kommunikation – för en god arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket ska ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom vårt ansvarsområde. Vi ska särskilt beakta små och medelstora företags behov. Det framgår av vår instruktion.

Vår kommunikation ska bidra till att öka kunskapen om, och engagemanget för, arbetsmiljöfrågor i samhället och på den svenska arbetsmarknaden. Med hjälp av kommunikation i våra egna och andras kanaler vill vi motivera människor att söka kunskap som främjar en god arbetsmiljö. Detta förutsätter att vi kommunicerar på ett sätt som skapar insikt om och förståelse för vikten av att arbeta aktivt med arbetsmiljöfrågor. Vi arbetar med att uttrycka oss begripligt och tillgänglighetsanpassat i vårt kommunikationsarbete.

Svarstjänsten möter allmänheten

Vår svarstjänst har en viktig funktion i mötet med våra målgrupper. Vi svarar på allmänna frågor, tar emot tips på telefon om missförhållanden och ger stöd till alla som använder våra e-tjänster. Den som har en allmän fråga om arbetsmiljö får genom svarstjänsten stöd och vägledning utifrån arbetsmiljölagen, arbetstidslagen, utstationeringslagen och våra föreskrifter. Frågorna kommer från samtliga sektorer på arbetsmarknaden och berör alla aspekter av arbetsmiljön. De som vänder sig till svarstjänsten med frågor är främst arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud. Vi får även frågor från en stor bredd av frågeställare som till exempel privatpersoner, representanter från företagshälsovård och representanter för olika föreningar.

Under år 2023 svarade vi på allmänna frågor, tog emot tips på telefon och besvarade frågor om e-tjänster vid drygt 27 500 tillfällen. Av personerna som kontaktade oss var 47 procent kvinnor och 51 procent män. För resterande var könstillhörigheten okänd. Våra frågeställare utgjordes av främst arbetsgivare och arbetstagare (33 procent respektive 36 procent av frågeställarna). Tillsammans med skyddsombud och privatpersoner stod de här fyra grupperna för cirka 84 procent av kontakterna.

Tabell 21. Telefonsamtal till svarstjänsten 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Antal inkomna samtal	21 590	19 777	24 998	27 288	30 643
Antal besvarade samtal	19 298	17 979	20 881	22 356	22 587
Andel besvarade samtal*	89 %	92 %	84 %	83 %	71 %

Källa: Trio

* Andel besvarade samtal är det totala antalet samtal minus tappade samtal som stått i kö samt tappade samtal som inte kunnat kopplas fram på grund av att kön varit full.

Både antal kontaktförsök och antal besvarade samtal har ökat under 2023 jämfört med 2022. Det är en generell ökning som inte handlar om några specifika områden. Vi får avvakta till nästa år för att se om vi har en ny normalnivå på drygt 20 000 inkomna samtal per år till enheten, eller om antalet samtal fortsätter att öka även nästa år.

Ökningen har accelererat under hösten och vintern 2023, möjligtvis är detta en indikator på att antal inkomna samtal kommer att fortsätta öka under 2024. Antal inkomna samtal ökade med drygt nio procent från 2022 till 2023, och antal besvarade samtal ökade med drygt sju procent. Någon tydlig analys av det ökade antalet samtal finns inte, men det är rimligt att anta att en ökad synlighet för Arbetsmiljöverket som helhet i media, främst genom olika kommunikationskampanjer och i samband med regelförnyelsearbetet, kan vara en förklaring till fler kontaktförsök.

Vi bedömer att enheten genom dessa drygt 27 500 kontakter med våra frågeställare har bidragit till att öka våra intressenters kunskap i arbetsmiljöfrågor samt tillhandahållit behovsanpassad och kvalificerad hjälp i deras arbetsmiljöarbete. Resultatet med ökat antal inkomna och besvarade samtal samt ökat antal besvarade mejl bedömer vi är ett gott resultat gällande både enhetens konkreta arbete med att hjälpa våra frågeställare och myndighetens gemensamma arbete om att nå ut till våra intressenter om våra lagar och föreskrifter.

När Pierre la
de här gatstenarna
fick han inte
ont i knät.

Var med och skapa fler odramatiska
berättelser. Läs om bra arbetsmiljöarbete
på av.se/arbetsgivare

ARBETSMILJÖ
VERKET

Andelen besvarade samtal uppgick till 89 procent, vilket är en minskning jämfört med 2022. Att vi inte uppnått samma servicenivå beror främst på det ökade inflödet med cirka tio procent jämfört med 2022 samt att antal handläggare var något lägre, särskilt under senvåren 2023, med tillförsel av ny personal under hösten 2023.

Tabell 22. Mejl- och webbfrågor 2019–2023.

År	2023	2022	2021	2020	2019
Mejl- och webbfrågor**	8 275	6 783	7 434	7 583	8 950* (inkl. tips)
Genomsnittlig svarstid	6 dagar	5 dagar	5 dagar	12 dagar	6 dagar

Källa: Nilex

*2019 besvarade svarstjänsten även tips per mejl. 2020 övergick hanteringen av tips per mejl till avdelningen för inspektion.

**I arbetet med årsredovisningen gjordes en översyn av interna rutiner för inhämtning av statistik. Tidigare rutin gjorde att vissa mejl som enheten svarade på inte syntes i statistiken, det här är nu åtgärdat och antal mejl som enheten svarat på under perioden 2019–2022 har rättats. Tidigare redovisade felaktiga siffror uppgick till 5 669 för år 2022, 5 473 för 2021, 5 645 för 2020 och 7 694 för 2019.

År 2023 ökade antalet mejl som enheten svarade på med cirka 22 procent jämfört med 2022. Vi vågar inte svara exakt på vad det beror på, men möjliga förklaringar är ökad synlighet för myndigheten i media och regelförnyelsens införande.

De vanligaste frågeområdena år 2023 var

- arbetsplatsens utformning
- arbetsmiljölagen
- arbetsskador
- byggnads- och anläggningsarbeten
- kemiska arbetsmiljörisker och hygieniska gränsvärden.

Under 2023 fick vi som alltid många frågor om byggnads- och anläggningsarbeten, men även fler frågor om kemiska arbetsmiljörisker och hygieniska gränsvärden. Det gör att frågor om systematiskt arbetsmiljöarbete petas ut från listan med de fem vanligaste frågeområdena.

Som redovisat var det för samtliga frågeställare 51 procent män och 47 procent kvinnor som kontaktade svarstjänsten. Om vi tittar på specifika frågeområden är det däremot stora skillnader, några exempel som sticker ut är

- frågor om anläggningsarbete, med 74 procent män och 26 procent kvinnor
- arbetsanpassning, med 68 procent kvinnor och 32 procent män
- frågor om kränkande särbehandling, med 65 procent kvinnor och 34 procent män
- frågor om hot och våld, med 68 procent kvinnor och 31 procent män som tar kontakt med oss.

Här kan vi se en effekt av sektor för anställning, där det är rimligt att anta att anledningen till att det är fler män som tar kontakt med oss gällande frågor om byggnads- och anläggningsarbeten beror på att det är fler män som är anställda i den sektorn. Men det är även troligt att det här finns fler effekter av utsatthet för risker. Anledningen till att det är betydligt fler kvinnor än män som tar kontakt med oss gällande kränkande särbehandling samt hot och våld skulle kunna bero på att kvinnor i högre utsträckning än män utsätts för dessa typer av risker i arbetslivet.

Kommunikation om arbetsrelaterad dödlighet

I enlighet med regeringens utvidgade nollvision har Arbetsmiljöverket kommunicerat att människor inte bara dör på jobbet, utan att många beräknas dö i förtid av faktorer som de utsatts för under sitt arbetsliv.

Arbetsmiljöverket kommunicerade i mars en uppdaterad kunskapssammanställning som vi beställt av Bengt Järvholm, professor vid Institutionen för folkhälsa och klinisk medicin på Umeå universitet. Sammanställningen innehåller bland annat beräkningar av hur många liv som förkortas av vissa riskfaktorer i arbetsmiljön och hur man kan förebygga riskerna.

Kommunikationen fick ett mycket gott genomslag. Vi ordnade en fysiskt pressträff som kunde ses digitalt både i realtid och i efterhand, samt sändes av SVT Forum. Vi kommunicerade också via Arbetsmiljöverkets webbplats av.se, vårt nyhets brev, pressmeddelande och i sociala medier.

Nollvisionsrörelsen – kommunikation om nollvisionen

Arbetsmiljöverket genomförde under året tre större kommunikationsinsatser i enlighet med vår vision att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Kommunikationsinsatserna är en del av Nollvisionsrörelsen som startade 2021 och som vi kommer att arbeta med under flera år. Kommunikationen ska väcka engagemang för arbetsmiljöfrågor och öka kunskaperna om arbetsmiljöarbete. Målgruppen för insatserna är främst småföretagare. Kommunikationen har formen av odramatiska berättelser där ingenting hände eftersom arbetsgivaren hade gjort ett bra, förebyggande arbetsmiljöarbete. Genom att gå ut i flera olika kanaler når vi ut brett med vårt budskap till många människor. Varje kommunikationsinsats utvärderas så att vi kontinuerligt kan förbättra vår kommunikation. Tidigare utvärderingar visar att budskapet går fram till både arbetsgivare och arbetstagare.

I januari spreds våra exempel på odramatiska händelser i tv, radio, annonser och sociala medier. I den kommunikationsinsatsen befinner vi oss på arbetsplatser och får veta exakt var någonstans det odramatiska skedde, till exempel var på lagret personen stod när han inte blev påkörd av en truck, eftersom trucken var rätt lastad så att sikten inte skymdes.

Uppföljningen av insatsen i januari visade att vi tydligare behövde betona att det är arbetsgivaren som har huvudansvaret för arbetsmiljöarbetet. Därför lyfte vi det extra i kommunikationsinsatserna under maj och november. I maj gick vi ut med annonser i sociala medier och med en odramatisk radioföljetong. Det gjorde vi även i november. Då annonserade vi också utomhus i Stockholm, Göteborg och Malmö samt hade en animerad

filmspot på bio i anslutning till en filmpremiär. Inför insatsen i november tog vi fram nya filmer i form av en tv-serie i fyra delar där vi får följa en chef och hennes medarbetare på ett mindre företag och se hur tillvaron rullar på utan att något dramatiskt händer.

Löpande under året tackar vi i sociala medier arbetsgivarna i små företag för en bra arbetsmiljö genom att lyfta konkreta exempel på bra arbete med arbetsmiljön.

I utvärderingen av kommunikationsinsatserna i december kan vi se att respondenterna börjat betona att det är arbetsgivaren som har huvudansvaret för arbetsmiljön. Det visar att de justeringar vi gjorde efter uppföljningen från tidigare insatser gav effekt. Majoriteten av vår målgrupp gillar våra insatser, som i huvudsak upplevs som begripliga, tankeväckande och viktiga.

Kommunikation för ordning och reda på arbetsmarknaden

Myndigheterna som ingår i samverkan mot arbetslivskriminalitet (se mer i kapitlet Ordning och reda på arbetsmarknaden) genomförde under året flera gemensamma kommunikationsinsatser inom ramen för ett regeringsuppdrag.

Regeringsuppdraget redovisas i sin helhet i en separat årsrapport till regeringen, men vi redovisar resultatet för 2023 i korthet nedan. Årsrapporten kommer även att publiceras på av.se.

- Tillsammans med de flesta av de övriga myndigheterna inom samverkan mot arbetslivskriminalitet genomförde vi två gemensamma kommunikationsinsatser under juni och november för att öka kunskapen hos allmänheten och förändra attityder till arbetslivskriminalitet. Båda insatserna har följts upp, och mätningar visar att budskapet går fram, ger ny kunskap och påverkar allmänheten emotionellt. Att myndigheterna gör kommunikationsinsatser till allmänheten upplevs som positivt. Insatserna har gett ny kunskap och påverkat allmänhetens inställning till

hur de väljer att köpa varor och tjänster. Allmänheten tycker även att det är viktigt att arbetslivskriminalitet bekämpas. År 2021 var det 19–32 procent av respondenterna som upplevde att det inte fanns någon möjlighet för dem att påverka förekomsten av arbetslivskriminalitet. I november 2023 var det bara 4 procent.

- Tillsammans påbörjade vi kommunikationsinsatser med fokus på att stärka utsatta arbetstagares kunskap om sina rättigheter och att visa vilka möjligheter till stöd som finns. Under året har vi tagit fram en målgruppsanalys och kartlagt den information som redan finns digitalt för målgruppen. Planering för framtida kommunikationsinsatser har pågått under 2023.
- Vi kommunicerade resultaten av de myndighetsgemensamma kontrollinsatserna och om bildandet av regionala center mot arbetslivskriminalitet till olika målgrupper.

Kommunikation om regelförnyelsen

Under 2023 fortsatte vi att i egna och andras kanaler informera om vårt utvecklingsarbete med regelförnyelse. Vi hade också flera möten med parternas kunskapsorganisationer – Prevent, Suntarbetsliv och Partsrådet – för att de skulle kunna förbereda sig på föreskrifter och allmänna råd i en ny struktur.

Till beslutet om regler i en ny struktur i september 2023 tog vi fram ett presentationsmaterial i form av bland annat ett poddavsnitt i vår poddserie Hallå arbetsmiljö!, flera informationsfilmer, Powerpointpresentationer och en digital paragrafnyckel. Allt material publicerades på vår webbplats av.se. Vi gjorde flera inlägg i sociala medier och arrangerade två webinarier med över 3 000 deltagare. Det första webinariet handlade om hela regelförnyelsen och det andra om de nya reglerna för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare. Filmer från webinarierna publicerades sedan på av.se tillsammans med uppdaterade frågor och svar. Vi gjorde också en presentation på arbetsmiljökonferensen Gilla jobbet den 26 oktober och medverkade på ett tiotal webinarier och seminarier arrangerade

av arbetsmarknadens parter.

Arbetet med att införa regler i en ny struktur redovisas i kapitlet Regler – vi utfärdar nya och omarbetar gamla.

EU-kampanjen Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv

Vi har genomfört kommunikationsinsatser för den nya treåriga EU-kampanjen Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv som startade i år. Syftet är att öka medvetenheten om utmaningar och risker i arbetsmiljön i samband med digital teknik och behovet av att hantera dem på ett säkert och hälsosamt sätt. I Sverige var temat i år digitala arbetssätt med fokus på distansarbete. Vi bidrog bland annat med en informations- och inspektionsinsats. Vi skickade ut ett brev till nära 10 900 arbetsgivare inom reklam, förlag, banker, försäkringsbolag, dataföretag och administrationer inom utbildning och vägtransporter. I brevet informerade vi exempelvis om arbetsmiljöaspekter på digitala arbetssätt, vikten av att arbeta förebyggande och att vi skulle inspektera om det finns rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vi informerade om inspektionsinsatsen både internt och i vårt nyhetsbrev. Resultatet av inspektionsinsatsen informerade vi om via ett webinarium, ett pressmeddelande, på vår webbplats och på LinkedIn.

Arbetet med EU-kampanjen och inspektionsinsatsen redovisas även i kapitlen Analys – vi ökar vår kunskap och Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön.

Myndighetssamarbetet Starta och driva företag

Under 2023 har vi utvecklat vår kommunikation för att nå små och medelstora företag via verksamt.se:s kanaler. Verksamt.se är avsändaren för myndighetssamarbetet Starta och driva företag, där Arbetsmiljöverket är associerad part. Samarbetets mål är bland annat att det ska vara enkelt att starta och driva företag och lätt att göra rätt för företagare.

För att nå ut med grunderna i vilka regler som gäller och hur företagen kan arbeta för en god arbetsmiljö medverkade vi i ett förinspelat webinarium som företag kan anmäla sig till under 2024 och framåt. Vi spred också nyheter och tips till målgruppen via verksamt.se:s nyhetsbrev och sociala medier.

Kommunikation om OSA-utvärderingen

Under 2023 fortsatte vi att kommunicera vår utvärdering av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA). I april publicerade vi en inspelning på vår Youtubekanal av det seminarium som vi arrangerade i mitten av december 2022. Från publiceringen och fram till den 13 september hade vi 812 visningar och en visningstid på 161 timmar. I december 2023 arrangerade vi ytterligare ett seminarium där vi berättade om utvärderingens andra rapport. Seminariet direktsändes digitalt och publicerades efteråt på Youtube. Seminariet sågs av cirka 60 personer på plats och digitalt.

Arbetsmiljöverkets webbplats

Vår externa webbplats av.se är vår viktigaste kommunikationskanal och den fortsätter att vara välbesökt. Informationen på webbplatsen riktar sig till alla Sveriges arbetsplatser, stora som små, med syftet att underlätta för arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud att arbeta systematiskt med arbetsmiljöfrågor. Under år 2023 har vi fortsatt att fokusera på förberedelser inför att den förnyade regelstrukturen ska träda i kraft. Bland annat har vi publicerat vårt regelverk i ett nytt digitaliserat format på webbplatsen.

Tabell 23. Antal besökare på av.se.

2023	2022	2021	2020	2019
2,3 miljoner	2,5 miljoner	2,3*	4,2 miljoner	3,5 miljoner

Källa: Matomo

* Med anledning av rekommendationer i mål C-311/18 (Schrems-II) och Datainspektionens (numera Integritetsskyddsmyndigheten) rekommendationer beslutade Arbetsmiljöverket att ta bort Googles analysverktyg den 13 december 2020. I stället införde vi verktyget Matomo. Skillnaden i trafik mellan 2020 och 2021 skiljer sig mycket åt dels på grund av bytet av analysverktyg och deras olika mättekniker, dels på grund av nytillkomna integritetsfunktioner i olika webbläsare. En besökare på en webbplats kan nu automatiskt ignorera spårningscookies för webbplatsen Därmed registreras inte besöket i Matomo.

De fem mest besökta sidorna under 2023 var

1. Föreskrifter
2. Report a posting
3. Om arbetstidslagen
4. Lagar och andra regler om arbetsmiljö
5. Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1), föreskrifter.

De fem mest nedladdade föreskrifterna under 2023 var

1. Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)
2. Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)
3. Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4)
4. Byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3)
5. Kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19).

Arbetsmiljöverket i sociala medier

Sociala medier fyller en viktig funktion för vår externa kommunikation. Dessa kanaler är en förutsättning för att vi ska kunna ta vara på omvärldens intresse för vår verksamhet. Det är också ett kostnadseffektivt sätt att nå ut med våra budskap och kunna ha en dialog med våra målgrupper. Vi besvarar frågor och kommentarer samt vidarebefordrar tips.

Vi har fortsatt att hålla en hög närvaro i sociala medier och strävat efter att skapa engagerande innehåll med det övergripande målet att visa på fördelarna med en god arbetsmiljö och ett bra arbetsmiljöarbete. De kanaler vi använder i första hand är LinkedIn, X (tidigare Twitter), Facebook och Youtube.

LinkedIn

Vårt följarantal fortsatte att öka på LinkedIn under 2023. På LinkedIn ligger fokus på inlägg som innehåller tips och stöd till arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud. I kommentarsfälten får vi ofta positiv återkoppling, och inläggen delas ofta. Det är generellt sett en mer positiv tongång i kommentarsfälten än på exempelvis Facebook. Den spridning som inläggen får visar att det här är en viktig kanal för vår kommunikationsverksamhet. Under året påbörjade vi ett arbete för att göra fler inlägg kopplade till vårt arbetsgivarvarumärke.

Tabell 24. Antal följare på LinkedIn 2019–2023.

2023	2022	2021	2020	2019
70 699	59 400	50 100	43 000	26 500

Källa: LinkedIn

Twitter

Vårt X-konto (f.d. Twitter) heter @Arbetsmiljo och riktar sig främst till journalister, opinionsbildare, makthavare och arbetsmarknadens parter. De sekundära målgrupperna är allmänhet med intresse för frågor om samhälle, arbetsmarknad och arbetsmiljö. Det senaste året har vi medvetet sänkt ambitionsnivån på X till följd av förändringar på plattformen.

Tabell 25. Antal följare på X (f.d. Twitter) 2019–2023.

2023	2022	2021	2020	2019
5 729	5 823	5 755	5 594	5 276

Källa: X

Facebook

Följarantalet på Facebook har stagnerat sedan 2022, vilket inte är så konstigt med tanke på att ändringar i kanalens algoritmer har en negativ inverkan på den räckvidd våra organiska (ej sponsrade) inlägg får. Facebook är ändå en viktig kanal i dialogen med våra målgrupper, eftersom många tar del av nyheter från sociala medier. På Facebook sprider vi nyheter om det vi arbetar med och delar tips med arbetstagare och skyddsombud, som är kanalens största

målgrupper. Vi jobbar mer och mer med att sponsra (betala för inlägg) för att nå fler och få nya följare.

Vi besvarar frågor och kommentarer från kommentarsfält och meddelanden med hjälp av sakkunniga från flera av myndighetens avdelningar. Vi jobbar ständigt med att utveckla kontakten med våra följare i kommentarsfälten.

Tabell 26. Antal följare på Facebook 2019–2023.

2023	2022	2021	2020	2019
41 787	41 300	40 810	38 400	37 502

Källa: Facebook

Youtube

Youtube är vår kanal för rörlig bild och grafik. Här publicerade vi under året bland annat webbsända pressträffar, webinarier och filmer kopplade till kampanjer, som nollvisionsrörelsen och en myndighetsgemensam kommunikationsinsats i syfte att stävja arbetslivskriminalitet.

Arbetsmiljöverkets videor på Youtube hade nästan 1,6 miljoner visningar under 2023 med sammanlagt cirka 23 700 timmars visningstid. Det var en ökning jämfört med 2022, då vi hade 1,3 miljoner visningar med cirka 21 000 visningstimmar. Antalet följare ökade också under året.

Tabell 27. Antal följare på Youtube 2019–2023.

2023	2022	2021	2020	2019
Cirka 3 100	Cirka 2 700	Cirka 2 300	Cirka 1 850	Cirka 1 500

Källa: Youtube

Arbetsmiljöverket i medierna

Arbetsmiljöfrågorna är ständigt aktuella i medierna. Under 2023 förekom Arbetsmiljöverket i inslag och artiklar vid 19 564 tillfällen. Det är en ökning av antalet inslag och artiklar med nära 20 procent jämfört med 2022. Det är viktigt för Arbetsmiljöverket att synas i medierna för att sprida kunskap om arbetsmiljöarbetet och öka medvetenheten hos arbetsgivare om vikten av att förebygga arbetsmiljörisker. Det är också ett sätt att öka effekterna av våra inspektioner och att sprida visionen om att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet.

Tabell 28. Antal artiklar eller inslag där Arbetsmiljöverket förekom i medierna 2019–2023.

2023	2022	2021	2020	2019
19 564	16 347	19 068	23 253	18 338

Källa: Retriever

Stor bredd i mediernas arbetsmiljörapportering

Arbetsmiljöverkets presstjänst tar dagligen emot frågor från medierna, och vi går själva ut proaktivt med pressmeddelanden och andra medieinsatser. Det är en stor bredd i frågorna där vi förekommer. Här är några exempel på frågor som varit stora i medierna under 2023:

- Våra nationella inspektionsaktiviteter. I år har vi medverkat i flera inslag i tv, radio och andra medier för att berätta om vad vi har sett under inspektionerna, vilka arbetsmiljörisker som finns och vad arbetsgivarna har för ansvar.
- Myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet. Vi är samordnande myndighet och har gjort flera medieaktiviteter om resultaten från våra myndighetsgemensamma regionala kontroller som har fått stort genomslag.
- Statistik kopplad till arbetsmiljö. Vi har under året gjort flera medieaktiviteter baserade på arbetsskadestatistik och undersökningen om arbetsorsakade besvär.

Arbetsmiljöverkets nyhetsbrev

Under 2023 fortsatte vi att publicera ett digitalt nyhetsbrev som vi skickar ut via mejl varje månad. Syftet med nyhetsbrevet är att skapa nytta för våra intressenter genom att ge dem relevanta nyheter och tips om arbetsmiljöarbete. Vi vill motivera dem att söka kunskap som främjar en god arbetsmiljö. Under 2023 såg vi en fortsatt ökning av antalet prenumeranter, från cirka 9 700 till cirka 10 600. Statistiken pekar på att mottagarna läser och uppskattar innehållet. Det ökande antalet prenumeranter innebär att vi sprider information om arbetsmiljöarbete till en allt större krets.

Arbetsmiljöverkets poddserie Hallå arbetsmiljö!

Under året har vi tagit fram tre nya avsnitt i vår poddserie Hallå arbetsmiljö! Ett om hot och våld, i augusti, ett om regelförnyelsearbetet, i oktober, och ett om vibrationer, i december.

Tabell 29. Antal lyssningar för 2023 års avsnitt.

Ämne	Streamio (spelningar)	Youtube (visningar)	Totalt
Hot och våld	2 270	402	2 672
Regler i ny struktur	2 134	127	2 261
Vibrationer	1 206	55	1 261

Källa: Streamio och Youtube

Det totala antalet lyssningar för Arbetsmiljöverkets poddserie sedan lanseringen 2020 uppgår till 186 715 lyssningar. Det mest populära avsnittet handlar om skyddsombudets roll.

Kompetensförsörjning – ett systematiskt och strategiskt arbete

Arbetsmiljöverket arbetar systematiskt med kompetensförsörjning på alla nivåer för att säkerställa att vi har rätt kompetens för att kunna uppnå verksamhetens mål. En viktig del i det arbetet är att se till att vi har en hälsosam arbetsmiljö och en lärande arbetsplats. Vår övergripande plan för kompetensförsörjning utgår från ledningens prioriteringar och från den strategiska verksamhetsplaneringen.

Sammantaget bedömer vi att vi i stora delar har rätt kompetens för att kunna utföra vårt uppdrag inom de närmaste åren. Vi lyckas attrahera, rekrytera och behålla den kompetens som vi har behov av. Inom it och säkerhet har vi dock svårigheter att attrahera och rekrytera den kompetens vi behöver. Det är många arbetsgivare som har behov av denna typ av kompetens, och konkurrensen är hård. Arbetsmiljöverket arbetar systematiskt både kort- och långsiktigt med att öka vår attraktion för dessa målgrupper och behålla befintlig kompetens. I det korta perspektivet klarar vi att bedriva den verksamhet som är nödvändig, men vi behöver prioritera hårt och välja bort en del utveckling med anledning av brist på den kompetensen.

Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare

För att Arbetsmiljöverket ska kunna rekrytera nya medarbetare samt vara en arbetsplats där alla medarbetare trivs och utvecklas vill vi kontinuerligt arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Vi har fokuserat på att bli bättre på att tydligt kommunicera vilka vi är som arbetsgivare, både för att attrahera framtida medarbetare och behålla nuvarande samt för att internt bygga stolthet och engagemang. Vi har bland annat undersökt våra medarbetares upplevelser av oss som arbetsplats och arbetsgivare och även tagit reda på vad potentiella nya medarbetare söker hos en arbetsgivare. Undersökningarna gav oss underlag för vad vi behöver förbättra och uppdatera i vårt arbetsgivarerbjudande.

Vi ska också ta fram ett kommunikationskoncept utifrån underlagen, som kommer att gynna vårt arbete för att hitta och behålla kompetens.

Myndigheten anställde 64 medarbetare under 2023. Av dem var 45 kvinnor och 19 män. Under året anställdes inga arbetsmiljöinspektörer.

Under 2023 minskade vi vår rekrytering av nya medarbetare jämfört med tidigare år (från 118 rekryteringar år 2022 till 64 rekryteringar 2023). Främst har vi utökat vår kapacitet för att kunna förebygga och motverka kriminalitet inom arbetslivet.

Arbetsplatskultur för ökad tillit och förtroende

Under 2023 har vi fortsatt att ta steg mot att närma oss målbilden för vår önskade arbetsplatskultur. Vi har arbetat igenom vår arbetsordning för att tydliggöra ansvarsområden och mandat. Vi har fortsatt att omsätta teoretiska kunskaper från genomförda program för ledarskap och medarbetarskap i vardagen. För att stötta våra chefer i deras ledarskap har vi på ett chefsmöte erbjudit praktisk träning i olika scenarion.

Arbetsmiljö

Under 2023 fortsatte vi att arbeta med att ta fram nya myndighetsövergripande OSA-mål. Samtliga avdelningar fick utarbeta förslag på OSA-mål som sedan skickades in till hr-avdelningen som sammanställde dem. Förslagen låg sedan till grund för de slutgiltiga tre OSA-mål som togs fram av en arbetsgrupp bestående av hr-partner och samtliga huvudskyddsombud. Arbetsgruppen tog även fram aktiviteter till respektive mål som alla avdelningar ska arbeta med.

De nya riktlinjerna för en flexibel arbetsplats som togs fram under 2022 följdes upp under 2023 genom en enkät som skickades ut till samtliga medarbetare och chefer som har varit anställda på Arbetsmiljöverket från och med den 1 maj 2023. Resultatet visade att en övervägande andel av de svarande var positiva till flexibel arbetsplats.

Frågor som kvarstår att arbeta mer med är

- hur vi kan anpassa kontoren bättre
- hur vi kan förbättra de tekniska hjälpmedlen
- de nya utmaningar som har uppstått för chefer som leder sina medarbetare med överenskommelse om flexibel arbetsplats.

Lokalförsörjning

Under 2023 har vi arbetat med att justera vår lokalförsörjningsstrategi eftersom pandemiåren gav oss förändrade förutsättningar med nya och mer flexibla och digitala arbetssätt.

Målet med strategin är att vi ska ha kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler. Årets justering fokuserar på att vi ska kunna dela arbetsytor och platser beroende på behov samt att öka säkerheten. I takt med att våra hyresavtal löper ut kommer vi att analysera behoven och ha lokalförsörjningsstrategin som ett riktmärke. Det ger förutsättningar för att vi som myndighet kan hjälpas åt, tänka nytt och utveckla verksamheten tillsammans mot gemensamma mål, i enlighet med vår önskade arbetsplatskultur. Vi har fördjupat vårt arbete med att införa tillgänglighets- och jämställdhetsanalyser i varje lokaljustering och lokalbeslut.

Kompetenser 2019–2023

Vi kan tydligt se att Arbetsmiljöverket växer. Tabellen nedan visar medelantalet anställda på Arbetsmiljöverket 2019–2023 uppdelat på män och kvinnor inom kärn- och stödverksamhet samt ledning. Medelantalet anställda har ökat med 41 personer sedan 2022. Ökningen har skett inom samtliga funktioner.

Tabell 30. Medelantal anställda på Arbetsmiljöverket 2019–2023.

Funktioner	2023		2022		2021		2020		2019	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Kärnverksamhet	282	193	261	190	253	189	238	187	243	198
Ledning	37	26	33	23	37	20	38	18	40	19
Stöd	107	37	102	32	100	31	97	31	102	32
Summa	426	256	396	245	390	240	373	236	385	249
Totalt	682		641		630		609		634	

Källa: Primula; uttag 15 januari 2024, nyckeltal Personal.

* Totalen i underlaget är avrundade uppåt fr.o.m. 0,5 procentenheter.

Sjukfrånvaro 2019–2023

Den totala sjukfrånvaron ökade med 0,3 procentenheter mellan 2022 och 2023 och inga stora avvikelser finns. Av den totala sjukfrånvaron har andelen långtidssjukfrånvaro ökat. Andelen korttidssjukfrånvaro har minskat och utgör 47,3 procent av den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron har ökat för kvinnor och minskat för män. För kvinnor ökade den med 1 procentenhet och för män

minskade den med 0,9 procentenheter. För anställda mellan 30 och 49 år minskade sjukfrånvaron med 0,3 procentenheter. För anställda som är 50 år och äldre ökade sjukfrånvaron med 0,9 procentenheter.

Tabell 31. Sjukfrånvaro över tid angiven i procent 2019–2023.

Sjukfrånvaro	2023	2022	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro	3,5	3,2	2,6	3,0	3,4
Långtidssjukfrånvaro – andel av total sjukfrånvaro	52,7	49,7	56,8	55,5	54,0
Kvinnors sjukfrånvaro	4,9	3,9	3,0	3,7	4,3
Mäns sjukfrånvaro	1,2	2,1	1,8	2,0	2,1
Alla yngre än 30 år*	-	-	-	-	-
Alla 30–49 år	3,3	3,6	2,9	3,5	3,9
Alla 50 år eller äldre	3,7	2,8	2,4	2,7	3,1

Källa: Primula; uttag 15 januari 2024, nyckeltal Ledigheter.

* Sjukfrånvaron redovisas inte för en grupp som är tio eller färre eftersom uppgifterna då kan härledas till enskilda personer.

Återrapportering av uppdrag från regeringen och andra redovisningar

I detta kapitel återrapporterar vi om jämställdhetsintegrering samt om att vår tillsyns- verksamhets effektivitet och antal inspektioner ska öka, enligt återrapporteringskravet från vårt regleringsbrev för 2023. En lista över de regeringsuppdrag som vi har rapporterat separat under 2023 finns i slutet av detta kapitel.

Återrapporteringskravet i regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2021/06595) rapporterar vi om i kapitlet Analys – vi ökar vår kunskap. I samma kapitel redovisar vi även våra aktiviteter inom Arbetsmiljöverkets sektorsansvar för funktionshinderspolitiken inom arbetsmiljöområdet.

Jämställdhetsintegrering

Ingen, varken kvinna eller man, flicka eller pojke, ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Arbetsmiljöverkets vision, sedd ur ett jämställdhetsperspektiv, synliggör betydelsen av ett myndighetsövergripande genusmedvetet arbetsmiljöarbete. Myndighetens jämställdhetsintegrerade arbete har särskilt fokus på områdena

- välfärd
- en utvidgad nollvision
- digitalisering
- arbetslivskriminalitet.

Det är inom dessa områden som vi i nuläget har bedömt att vi behöver kraftsamla vårt arbete med jämställdhetsintegrering. Det är här genus och jämställdhet har särskilt stor betydelse i arbetsmiljöarbetet.

Under året har vi bland annat genomfört följande aktiviteter:

- En inspektionsinsats för organisatorisk och social arbetsmiljö inom vård och omsorg, där alla akutsjukhus i Sverige har inspekterats. Bakgrunden är bland annat att vårdsektorn är kvinnodominerad, kvinnor har högre sjukfrånvaro, arbetar mer deltid och lämnar arbetslivet tidigare än män. Inom ramen för insatsen har syftet varit att ta ett helhetsgrepp kring den organisatoriska arbetsmiljön. Inspektionsinsatsen hade som syfte att belysa att det ska finnas en balans mellan krav och resurser, kunskap om hur man förebygger ohälsosam arbetsbelastning och hjälp för medarbetaren att prioritera sina arbetsuppgifter vid tillfälliga arbetstoppar.
- Ytterligare en insats inom välfärden var inspektionsinsatsen Hot och våld i skolan. Skolan är i likhet med vården kvinnodominerad. Syftet med aktiviteten var att bidra till ett hälsosamt arbetsliv genom att minska riskerna för hot och våld i skolan. Att ha rutiner för att rapportera tillbud och kunskap om hur man ska agera om något inträffar är exempel på områden som vi belyste. Insatsen pågår även under 2024.
- Insatsen Systematiskt arbetsmiljöarbete i politikerstyrda organisationer avslutades. Att kvinnodominerade yrkesgrupper som lärare, undersköterskor och socialsekreterare har förutsättningar att göra sina jobb utan att bli sjuka eller skada sig är ytterst ett ansvar för våra politiker. På många håll brister det systematiska arbetsmiljöarbetet, och tillbudsrapporteringen kan bli bättre. Det kräver att politiker tar ett större ansvar för arbetsmiljön i välfärden. Syftet med insatsen var att tydliggöra politikernas ansvar.
- Medverkan på Forum Jämställdhet, i seminariet om politikernas arbetsmiljöansvar i välfärden.

- Under Sveriges ordförandeskap i EU genomfördes en temadag om kognitiv arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket stod värd för. Digitaliseringen av arbetslivet sätter den kognitiva arbetsmiljön på kartan. Att fokusera på osynliga risker är till stor del en fråga om jämställdhet, och seminariet bidrog till att stimulera arbetsmiljöarbete med ett genusperspektiv genom att belysa skilda behov för kvinnokodade och manskodade verksamheter, skillnader som medför att kvinnor och män utsätts för olika arbetsmiljörisker.

Tillsynsverksamhetens effektivitet och antalet inspektioner ska öka

Som ett led i att effektivisera vår tillsyn så har vi under 2023 påbörjat en aktivitet som syftar till att ta vara på idéer och initiativ från inspektionsavdelningens medarbetare för att identifiera smarta arbetssätt och möjlig utveckling. Vi har valt ut fem utvecklingsaktiviteter inför nästa år:

1. en strategisk översyn av vår planerade tillsyn för att effektivisera metoderna
2. ett pilotprojekt för att utvärdera effekten av arbetsgivarutskick i samband med en tillsynsaktivitet
3. skapa förutsättningar för att öka antalet oanmälda inspektioner
4. utvärdera nationella tillsynsprojekt för att hitta effektiva kommunikationsformer som gör information lättillgänglig för inspektörerna
5. utarbeta förslag till en reviderad strategiprocess för planering och genomförande av planerad tillsyn.

Tillsynen sker riskbaserat, och så har det varit under lång tid. Utgångspunkten är att det riskbaserade valet av inspektion allmänt sett får en större effekt jämfört med en ren stickprovskontroll. Under 2023 har vi följaktligen fortsatt att rikta in oss på näringsverksamheter med konstaterat riskfyllda arbetsmiljöer.

Fler inspektioner 2023 jämfört med 2022

Vi har ökat antalet inspektioner 2023 jämfört med 2022. Under 2023 har vi också uppdaterat våra rutiner för inspektion för att underlätta styrning och genomförande av vår tillsyn. Vi bedömer att det har bidragit till jämförelsevis ökad aktivitet inom tillsynsverksamheten. Fler inspektörer har därmed också genomfört fler arbetsplatsbesök per dag jämfört med föregående år.

Oanmälda och föranmälda inspektioner

Under 2023 har vi genomfört ett större antal oanmälda inspektioner jämfört med 2022. Oanmälda inspektioner genomförs regelmässigt fysiskt på arbetsplatserna.

Oanmälda inspektioner är ett komplement till föranmälda inspektioner, och utgångspunkten är att valet av aktivitet samt näringsverksamhet eller tillsynsobjekt ska ske riskbaserat. Inspektion kan ske utan varsel eller med kort sådan. Arbetssättet ger möjlighet till minskad omställningstid mellan olika inspektionsaktiviteter. Exempelvis kan inspektioner genomföras på flera arbetsplatser som är geografiskt samlade. Det händer också att inspektörer genomför en oanmäld tillsyn på sin resa till eller från ett planerat och föranmält tillsynsbesök. Det kan vara tillfälligheter som gör att inspektörerna ser ett pågående riskfyllt agerande, att resvägen går förbi exempelvis en byggarbetsplats där arbetet uppfattas som riskfyllt redan på avstånd. Som metod betraktat är oanmäld inspektion tacksam i dessa situationer och är rätt tillämpad en bidragande faktor i vår strävan att åstadkomma större resurseffektivitet i tillsynen.

Det kan finnas andra skäl till att välja denna metod. Ett sådant är när omständigheterna medför att det är angeläget att kunna inspektera ett arbetsställe utan att arbetsmiljön tillfälligt har förbättrats med anledning av en föranmäld inspektion.

Oanmälda inspektioner tjänar ett syfte, men att ersätta de planerade inspektionerna i större mån bedömer vi inte ger en bättre effekt. Det är angeläget att utan dröjsmål kunna träffa arbetsgivare och att företrädare för skyddsorganisationen finns med vid inspektionen. Det senare är viktigt eftersom det handlar om inspektörernas möjlighet att vid tillsynen lägga tyngd vid till exempel skyddsombudets roll i det systematiska och löpande arbetsmiljöarbetet. Vid oanmälda besök måste arbetsgivarföreträdaren mycket ofta kontaktas och inväntas innan inspektionen kan genomföras. Erfarenheter visar att det även är svårare för skyddsombuden att kunna medverka när vi inspekterar utan att avisera vårt besök. Dessa två faktorer måste beaktas vid val av metod generellt och vid planering av de specifika besöken.

Distansinspektioner

Vi tar tillvara ny teknik och utvecklar vårt arbetssätt för att kunna genomföra inspektioner på distans. I det ingår att kontinuerligt ta vara på erfarenheter och lärdomar från distansinspektionerna och utveckla vårt arbetssätt. Under det gångna året genomförde vi inspektioner på distans, både inom planerad och händelsestyrd tillsyn. När denna metod används sker det med få undantag kombinerat med fysiska besök. Ett ärende kan starta med en kontakt på distans för att därefter följas av ett besök. Oftast görs uppföljning på distans när ett första besök varit fysiskt.

Under 2023 var Friska arbetsplatser i ett digitalt arbetsliv temat för Arbetsmiljöbyråns EU-kampanj. Vi beslöt att inrikta inspektionerna på hur arbetsgivarna arbetade systematiskt med arbetsmiljön och tittade på rutiner och riskbedömningar utifrån ett digitalt perspektiv. Inriktningen på denna angelägna aktivitet ställde inte krav på fysisk närvaro, utan bedömdes som mycket lämplig att genomföra på distans, via datorlänk. Ett stort antal inspektioner kunde på så vis göras under en kortare och sammanhållen tid.

Genom att använda distansinspektioner när det är lämpligt och rättssäkert kan vi frigöra tid för inspektörerna att prioritera fysiska besök på de arbetsställen där arbetsmiljöriskerna är som störst. Vi kommer att fortsätta att följa upp och utvärdera metoderna för distansinspektioner som en del i vårt långsiktiga arbete med att effektivisera tillsynen och öka antalet inspektioner.

Utveckling av systemstöd och annat

I vår strävan att effektivisera vår tillsynsverksamhet fokuserar vi även på hur vi bäst ska kunna utnyttja digitala systemstöd. Under 2023 har vi fortsatt att arbeta aktivt för att identifiera och eliminera tidskrävande manuella arbetsmoment. Ett utvecklingsprojekt inom Inspektionsstöd Ines genomfördes 2023 och syftade till att inspektörerna skulle kunna registrera handlingar, inklusive tillsynsmeddelanden direkt i systemet. Projektet är nu slutfört och har bidragit till effektivisering av vår tillsynsverksamhet, nu och i framtiden.

Ett annat utvecklingsarbete som genomfördes under 2023 syftade till att digitalisera arbetet med att fatta beslut om omedelbara förbud. Detta projekt medför en förbättrad hantering för såväl medarbetare på olika avdelningar inom Arbetsmiljöverket som externa berörda intressenter. Det innebär en effektivisering av processen kring omedelbara förbud.

Under 2023 har vi också arbetat med att harmonisera arbetsmetoder, processer och arbetsflöden inom flera områden. Målet har varit att förenkla och åstadkomma ett förbättrat flöde i arbetsprocesserna för att därigenom förbättra effektiviteten. Som en del av detta arbete har vi gjort förbättringar i hanteringen av faktaunderlag och infört ett enhetligt flöde för hantering av ärenden som inkommer med anledning av arbetsgivarens skyldighet att anmäla allvarliga tillbud och olycksfall. Detta kommer att bidra till ökad effektivitet inom tillsynsverksamheten på både kort och lång sikt.

I de presenterade utvecklingsinsatserna har vi kunnat konstatera en positiv inverkan även när det gäller andra perspektiv än effektivisering. Vi har bland annat identifierat behov av uppdateringar av rutiner. Där har behovet varit kopplat till exempelvis digitala arbetsmetoder, men även inkluderat förenklingar i andra arbetssätt. Rutinbeskrivningar har uppdaterats. Vi räknar även med att uppnå större enhetlighet i hanteringen med ett digitaliserat tillvägagångssätt eftersom det hjälper oss att arbeta på ett enhetligt sätt. Vi ser sammantaget möjligheter att uppnå en högre grad av likvärdighet i bedömningar och beslut till följd av utvecklingsinsatserna.

Återrapporterade regeringsuppdrag 2023

Följande regeringsuppdrag har vi rapporterat utanför årsredovisningen under 2023:

- Informationssäkerhet, september 2023
- Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen, mars 2023
- Minskade utsläpp från tjänsteresor, februari 2023
- Hantering enligt förordning om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet (2018:1404), maj 2023
- Regional skyddsombudsverksamhet 2022, maj 2023.

Övriga redovisningar

Vi har också redovisat vårt miljöledningsarbete till Naturvårdsverket enligt miljöledningsförordningen samt återrapporterat program för marknadskontroll till Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) i enlighet med regeringens nationella strategi för marknadskontroll.

Ekonomisk översikt

Förändring mellan åren

Under 2023 har medfinansiering från andra myndigheter för informationskampanjer avseende arbetslivskriminalitet redovisats som intäkter av avgifter. 2022 redovisades motsvarande medfinansiering i stället som kostnadsreducering under övriga driftkostnader.

2022 redovisades fastighetsskatt som specificerats på hyresfakturer som skatt, under övriga driftkostnader på 2,1 mnkr. Från 2023 redovisas denna fastighetsskatt i stället som övriga lokalkostnader.

Jämförelsetalen för 2022 har därför justerats i resultaträkning och not.

Verksamhetens finansiering

Det tilldelade förvaltningsanslaget för 2023 uppgick till 774,7 miljoner kronor (mnkr), vilket är en ökning med 28,6 mnkr jämfört med 2022. Förvaltningsanslaget hade ett disponibelt ingående överföringsbelopp (sparande) på 22,4 mnkr. Arbetsmiljöverket har förbrukat hela årets tilldelade förvaltningsanslag samt 2,2 mnkr av det ingående anslagssparandet och har nu ett utgående anslagssparande om 20,2 mnkr.

Intäkter av anslag utgjorde 99 procent av intäkterna för 2023. Övriga intäkter utgjordes främst av intäkter av avgifter. Totalt uppgick intäkter av anslag till 786,7 mnkr, vilket är en ökning med 52,9 mnkr jämfört med 2022.

Verksamhetens intäkter av avgifter och andra ersättningar uppgår 2023 till 5,5 mnkr, en minskning med 0,1 mnkr jämfört med 2022. I posten ingår främst medel från andra myndigheter gällande informationsuppdraget myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet. Av intäkterna avser 0,5 mnkr den särskilda informationsverksamheten, vilket är en minskning med 0,2 mnkr. Intäkter av bidrag uppgick till 2,3 mnkr, vilket är en ökning med 0,2 mnkr jämfört med 2022. De finansiella intäkterna uppgår till 3,3 mnkr, en ökning med 2,4 mnkr jämfört med 2022 och främst en följd av förändrat ränteläge.

Verksamhetens kostnader

De totala kostnaderna för verksamheten uppgick till 797,9 mnkr, vilket är en ökning med 55,4 mnkr jämfört med 2022.

Personalkostnaderna har ökat med 40,8 mnkr, medan lokalkostnaderna har ökat med 5,7 mnkr. Ökade personalkostnader förklaras främst av den årliga lönerevisionen samt fler anställda. De ökade lokalkostnaderna beror främst på indexuppräknad hyra och ökade kostnader för el och lokalvård.

Övriga driftkostnader har ökat med 7,8 mnkr jämfört med 2022, vilket främst förklaras av ökade satsningar på olika informationskampanjer och konsultinsatser gällande bland annat informationssäkerhet men också av ett allmänt ökat kostnadsläge under året.

Transfereringar

Transfereringarna utgörs till största delen av bidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna LO, Saco, TCO och Svenska Hamnarbetarförbundet för deras arbete med den regionala skyddsombudsverksamheten (RSO). Under 2023 uppgick dessa bidrag till 111,5 mnkr, varav 19,6 mnkr var slutbetalningar för 2022 års verksamhet.

En annan del av transfereringarna utgörs av bidrag till arbetsmarknadens parter enligt förordning (2018:1404) om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet.

Efter ansökan har totalt 1,4 mnkr av tillgängliga 4,5 mnkr utbetalats.

I transfereringarna ingår också utbetalningar av bidrag till de åtta myndigheter som tillsammans med Arbetsmiljöverket samarbetar kring metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet, i enlighet med uppdrag A2021/00085/ARM. Under året har 25,5 mnkr utbetalats. Återbetalning med sammanlagt 4,4 mnkr har gjorts från sex av dessa myndigheter avseende ej förbrukade bidrag för 2022.

Tabell 32. Regional skyddsombudsverksamhet (Belopp i tkr).

	Regional skyddsombudsverksamhet			Standardiseringsverksamhet			Totalt		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Beviljade bidrag	110 500	110 500	110 500	1 350	1 300	1 500	111 850	111 800	112 000
Utbetalat									
LO	83 267	83 356	83 766	1 100	1 000	1 000	84 367	84 356	84 766
TCO	16 342	17 050	20 342	210	260	190	16 552	17 310	20 532
Saco	10 691	9 893	6 191	40	40	0	10 731	9 933	6 191
SHF	200	200	165	0	0	0	200	200	165
Återbetalning av ej förbrukade medel	0	0	-85	-382	-620	-848	-382	-620	-933
Summa	110 500	110 499	110 379	968	680	342	111 468	111 179	110 721

Källa: UBW

Avgiftsbelagd verksamhet

Arbetsmiljöverkets avgiftsbelagda verksamhet utgörs i huvudsak av den särskilda informationsverksamheten.

Omsättningen i denna verksamhet uppgick under året till 0,5 mnkr, vilket är en minskning med 0,2 mnkr jämfört med 2022.

Resultatet för året blev 0 mnkr och det ackumulerade resultatet i verksamheten uppgår till 0 mnkr.

Arbetsmiljöverkets övriga intäkter av avgifter uppgick under året till 5,0 mnkr, vilket främst utgörs av medel från andra myndigheter gällande informationsuppdraget myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet.

Tabell 33. Intäkter och kostnader samt resultat i den särskilda informationsverksamheten (Belopp i tkr).

Uppdragsverksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2021	+/- 2022	Budget Intäkter*	Utfall Intäkter	Budget Kostnader*	Utfall Kostnader	Budget Över-/underskott*	Utfall Över-/underskott	UB Över-/underskott
Särskild informationsverksamhet	0	0	1 100	526	1 100	526	0	0	0
Summa	0	0	1 100	526	1 100	526	0	0	0

Källa: UBW

* Budget enligt regleringsbrev för 2023.

Tabell 34. Särskild informationsverksamhet jämförelse 2021–2023 (Belopp i tkr).

	2023	2022	2021
Intäkt av avgifter	526	721	608
Kostnader	-526	-721	-611
Över-/underskott	0	0	-3
Ack. resultat	0	0	0

Källa: UBW

Kostnader och intäkter fördelade på verksamhetsområde (Belopp i tkr)

Verksamhetsområde	2023	2022	2021	2020	2019
Analys					
Intäkter av anslag	39 263	47 105	40 050	37 357	37 721
Andra intäkter än anslag	975	585	2 333	838	1 747
Summa intäkter	40 238	47 689	42 383	38 196	39 468
Kostnader	40 238	47 689	42 383	38 196	39 468
Regler					
Intäkter av anslag	98 182	90 901	90 023	84 228	88 604
Andra intäkter än anslag	1 443	1 491	1 224	644	223
Summa intäkter	99 625	92 392	91 248	84 873	88 827
Kostnader	99 625	92 392	91 248	84 873	88 827
Kommunikation					
Intäkter av anslag	77 453	70 503	56 579	53 039	38 121
Andra intäkter än anslag	5 427	793	1 657	4 088	5 759
Summa intäkter	82 879	71 296	58 237	57 127	43 881
Kostnader	82 879	71 296	58 239	57 127	43 881
Inspektion					
Intäkter av anslag	571 838	525 321	495 169	481 106	474 905
Andra intäkter än anslag	3 272	914	190	1 051	454
Summa intäkter	575 110	526 236	495 359	482 157	475 359
Kostnader	575 110	526 236	495 359	482 157	475 359
Totalt					
Intäkter av anslag	786 736	733 830	681 821	655 731	639 351
Andra intäkter än anslag	11 117	3 783	5 405	6 622	8 183
Summa intäkter	797 852	737 613	687 226	662 352	647 534
Summa kostnader	797 852	737 613	687 228	662 352	647 534

Sammanställning över väsentliga uppgifter (Belopp i tkr)

	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	35 000	35 000	54 800	54 800	54 800
Utnyttjad	27 786	18 520	19 045	28 118	27 302
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	3 262	859	0	0	0
Räntekostnader	76	0	0	3	156
Avgiftsintäkter					
- beräknat belopp enligt regleringsbrevet	1 100	1 100	1 100	3 000	6 000
- utfall (inkl. övriga intäkter)	5 549	857	692	1 019	5 018
Ej disponibla intäkter	-	-	-	-	-
Anslagskredit					
Beviljad	24 570	23 626	20 858	19 757	19 036
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande	29 015	39 945	19 130	25 858	32 643
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Varav gjorda åtaganden	19 597	19 597	19 597	19 596	19 970
Personal					
Årsarbetskrafter	655	633	606	585	600
Medelantal anställda ¹	682	641	630	609	634
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	1 202	1 150	1 116	1 114	1 059
Kapitalförändring					
Årets	0	0	-3	0	0
Balanserad	0	0	3	3	3

1) Beräknat som ett medelvärde av fyra mättidpunkter.

Resultaträkning

(Belopp i tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		786 736	733 830
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	5 549	5 662
Intäkter av bidrag	2	2 291	2 065
Finansiella intäkter	3	3 277	861
Summa intäkter		797 852	742 418
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-630 146	-589 345
Kostnader för lokaler	5	-45 935	-40 257
Övriga driftkostnader	6	-111 226	-103 437
Finansiella kostnader	7	-917	-224
Avskrivningar och nedskrivningar		-9 629	-9 155
Summa kostnader		-797 852	-742 418
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar	8		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		134 646	134 915
Lämnade bidrag		-134 646	-134 915
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	9	0	0

Balansräkning

(Belopp i tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		7 750	1 769
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		318	39
Summa Immateriella anläggningstillgångar		8 068	1 808
Materiella anläggningstillgångar	11		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		1 357	2 257
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		18 744	14 451
Summa Materiella anläggningstillgångar		20 100	16 708
Varulager m.m.	12		
Varulager och förråd		622	359
Summa Varulager m.m.		622	359
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		164	182
Fordringar hos andra myndigheter	13	5 185	7 780
Övriga kortfristiga fordringar		32	39
Summa Kortfristiga fordringar		5 382	8 000
Periodavgränsningsposter	14		
Förutbetalda kostnader		17 460	15 497
Summa Periodavgränsningsposter		17 460	15 497
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-19 928	-23 708
Summa Avräkning med statsverket		-19 928	-23 708
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	119 111	106 320
Summa Kassa och bank		119 111	106 320
Summa tillgångar		150 816	124 983
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	17		
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	0	0
Summa Myndighetskapital		0	0
Avsättningar	18		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		1 657	2 775
Övriga avsättningar		12 673	10 280
Summa Avsättningar		14 330	13 055
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	27 786	18 520
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	20	19 890	17 239
Leverantörsskulder		23 318	15 967
Övriga kortfristiga skulder	21	9 023	9 241
Summa Skulder m.m.		80 017	60 968
Periodavgränsningsposter	22		
Upplupna kostnader		56 166	50 387
Oförbrukade bidrag		303	573
Summa Periodavgränsningsposter		56 469	50 961
Summa kapital och skulder		150 816	124 983
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (Belopp i tkr)	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2:1 Arbetsmiljöverket Anslagspost 1. Förvaltningskostnader (ram)	23	31 361	774 684	-8 979	797 066	-776 905	20 161
Anslagspost 2. Medel för arbete mot arbetslivskriminalitet (ram)	24	6 464	40 000	-6 464	40 000	-32 488	7 512
Anslagspost 3. Medel för statsbidrag för information och rådgivning om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (ram)	25	1 300	1 500	-1 300	1 500	-690	810
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet Anslagspost 1. Medel för regional skyddsombudsverksamhet (ram)		821	112 000	-821	112 000	-111 468	532
Summa anslag		39 945	928 184	-17 564	950 566	-921 550	29 015

Redovisning av bemyndiganden

Anslag/ Anslagsbenämning (Belopp i tkr)	Not	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år			
					2024	2025	2026	2027
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2:6 Arbetsmiljöverket anslagspost 1. Medel för regional skyddsombudsverksamhet (ram)		20 000	19 957	19 597	19 597			

Kommentarer till anslagsredovisningen**Anslag 14.2:1, ap.1**

Regleringsbrev 2022-12-22, anslaget 14:2:1 ap.1. tilldelade medel 777 520 tkr. Ingående överföringsbelopp från 2022, 31 361 tkr samt indragning med 8 979 tkr.

Ändrat regleringsbrev 2023-06-22, anslaget 14:2:1 ap.1. tilldelade medel 775 020 tkr.

Ändrat regleringsbrev 2023-12-07, anslaget 14:2:1 ap.1. tilldelade medel 774 684 tkr.

Anslag 14.2:1, ap.2

Regleringsbrev 2022-12-22, anslaget 14:2:1 ap.2. Tilldelade medel 40 000 tkr.

Anslag 14.2:1, ap.3

Regleringsbrev 2022-12-22, anslaget 14:2:1 ap.3. Tilldelade medel 1 500 tkr.

Anslag 14.2:6, ap.1

Regleringsbrev 2022-12-22, anslaget 14:2:6 ap.1. Tilldelade medel 112 000 tkr.

Finansiella villkor i regleringsbrev avseende budgetår 2023**Anslag 14.2:1, ap.2**

Arbetsmiljöverket ska betala ut 4 500 tkr enligt förordningen (2018:1404) om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet. Medel som inte används ska återbetalas till Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket ska senast den 17 maj 2024 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) lämna en sammanställning av de redovisningar som lämnats enligt 13 § i förordningen.

Under året har 1 353 tkr utbetalats.

För genomförande av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan får Arbetsmiljöverket använda 10 000 tkr. Arbetsmiljöverket ska betala ut 6 500 tkr till Polismyndigheten, 6 000 tkr till Skatteverket, 3 000 tkr vardera till Ekobrottsmyndigheten och Migrationsverket, 2 000 tkr vardera till Arbetsförmedlingen, Jämställdhetsmyndigheten och Försäkringskassan och 1 000 tkr till Åklagarmyndigheten. Arbetsmiljöverket ska meddela mottagande myndigheter hur ej förbrukade medel ska återbetalas till Arbetsmiljöverket.

Under året har 25 500 tkr utbetalats.

Anslag 14.2:1, ap.3

Arbetsmiljöverket ska betala ut 1 500 tkr enligt förordningen (2021:950) om statsbidrag för information och rådgivning om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Medel som inte används ska återbetalas till Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket ska senast den 31 maj 2024 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, ge en samlad bedömning av bidragets effekter i förhållande till dess syfte enligt 15 § i förordningen.

Under året har 690 tkr utbetalats.

Anslag 14.2:6, ap.1

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 110 500 tkr efter rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO och Saco) och Svenska Hamnarbetareförbundet för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Under året har 110 500 tkr utbetalats.

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 1 500 tkr efter rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO och Saco) för stöd till deras deltagande i standardiseringsverksamheten.

Under året har 1 350 tkr utbetalats.

Bemyndiganden**Anslag 14.2:6, ap.1**

Arbetsmiljöverket får under år 2023 besluta om den del av den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter för år 2024.

Anslagskredit

Anslag 14:2:1, ap.1
24 570 tkr.

Arbetsmiljöverket har inte överskridit tilldelad anslagskredit.

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Arbetsmiljöverkets bokföring följer god redovisningssed och förordning (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna.

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan mindre avrundningsdifferenser förekomma.

Brytdag och periodiseringar

Löpande redovisning och anslagsavräkning har gjorts till och med den för statliga myndigheter gemensamma brytdagen 5 januari 2024. Efter brytdagen har intäkter och kostnader överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Tillämpade redovisningsprinciper

Förändrade redovisningsprinciper

Under 2023 har medfinansiering från andra myndigheter för informationskampanjer avseende arbetslivskriminalitet redovisats som intäkter av avgifter. 2022 redovisades motsvarande medfinansiering i stället som kostnadsreducering under övriga driftkostnader.

2022 redovisades fastighetsskatt som specificerats på hyresfakturor som skatt under övriga driftkostnader. Från 2023 redovisas denna fastighetsskatt i stället som övriga lokalkostnader.

Jämförelsetalen för 2022 har därför justerats i resultaträkning och not.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Beloppen redovisas som periodavgränsningsposter i de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag 2024-01-05 eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

Värdering av anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

All anskaffning med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp redovisas som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningar påbörjas den månad då tillgången tagits i bruk i avsedd verksamhet.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- byggnadsinventarier, 3–7 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet, 3–7 år
- kontorsmöbler, 7 år
- datorer och kringutrustning, 3–4 år
- kontorsmaskiner, 4 år.

Immateriella anläggningstillgångar

Som immateriella anläggningstillgångar redovisas förvärvade licenser och rättigheter för dataprogram samt egenutvecklade it-system om den beräknade livslängden överstiger tre år. För förvärvade licenser och rättigheter ska anskaffningsvärdet uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp, och för egenutvecklade it-system ska utvecklingsutgifterna uppgå till minst 300 tkr.

Immateriella anläggningstillgångar skrivs av fr.o.m. den månad programvaran eller systemet tas i bruk. Avskrivningstiden är fem år.

Varulager

Lager av informationsprodukter

Lagret av informationsprodukter har värderats enligt FIFO-principen.

Anskaffningsvärdet för artikelgruppen Regler (föreskrifter med mera) har reducerats för inkurans enligt följande:

- regler äldre än tre år och med en omsättning mindre än 10 procent av lagersaldot avskrivs helt
- regler äldre än tre år med inleverans under året och med en omsättning mindre än 5 procent av lagersaldot avskrivs helt.

Övriga regler tas upp till hela anskaffningsvärdet och övriga diverse produkter (pärmar med mera) tas upp till hela anskaffningsvärdet.

Leasing

Arbetsmiljöverket leasar förmånsbilar till i huvudsak inspektörer inom inspektionsverksamheten. Arbetsmiljöverket har sedan 2020 avtal med Leaseplan AB och Arento AB om leasing av förmånsbilar. Avtalen har klassificerats som operationell leasing.

Framtida leasingavgifter enligt avtalen uppgick vid utgången av 2023 till 11 711 tkr inklusive ej avdragsgill moms. Det är en ökning med 7 procent jämfört med föregående år. Totalt leasades 94 bilar vid utgången av 2023, vilket är en minskning med 41 bilar jämfört med föregående år. Under året har 38 nya kontrakt tecknats och 79 kontrakt avslutats.

Tabell 35. Framtida leasingavgifter förmånsbilar (belopp i tkr).

År	Framtida leasingavgifter 2023-12-31 tkr	Framtida leasingavgifter 2022-12-31 tkr
1	5 929	7 302
2-3	5 782	3 672

Källa: Leaseplan AB, Arento AB

Ekonomiskt mål för den avgiftsfinansierade verksamheten

För den särskilda informationsverksamheten gäller enligt regleringsbrevet att denna får finansieras med avgifter i lämplig omfattning med hänsyn till syftet med verksamheten.

Uppgifter om sjukfrånvaro enligt 7 kap 3 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Tabell över sjukfrånvaron finns under avsnittet Kompetensförsörjning.

Uppgifter om ledande befattningshavare enligt 7 kap 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

I tabellen nedan redovisas uppgifter om ledande befattningshavare och ledamöterna i Arbetsmiljöverkets insynsråd. I de redovisade beloppen ingår skattepliktiga ersättningar såsom löner och arvoden samt skattepliktiga förmåner utbetalda under 2023. Dessutom redovisas uppgifter om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Tabell 36. Ersättningar till ledande befattningshavare.

Ersättningar och andra uppdrag 2023	Belopp, kr
Erna Zelmin , generaldirektör t.o.m. 2023-09-30	1 162 521
Håkan Olsson , vik. generaldirektör fr.o.m. 2023-10-01	1 259 113
Johan Andersson t.o.m. 2023-01-31 Ledamot i insynsrådet för MYNAK	0
Mattias Dahl Styrelseledamot AFA-trygg AB Styrelseledamot AFA-försäkring AB Styrelseledamot AFA-liv AB Styrelseledamot Kollektivavtalsinformation Sverige AB Styrelseledamot Collectum AB Styrelseledamot Fora AB Styrelseledamot SN Process AB Styrelseledamot Svenskt Näringsliv Service AB	5 700
Jan Gulliksen Styrelseledamot Sveriges Radio AB Styrelseledamot Gulliksen Consulting AB Ledamot i Voksenåsen AS	3 800
Johanna Haraldsson fr.o.m 2023-04-13 Ledamot insynsrådet för MYNAK Ledamot Ädelfors Hotell och Konferens AB	1 900
Magnus Jacobsson fr.o.m 2023-04-13 Styrelseledamot Karlsruhe AU AB	0
Torbjörn Johansson Styrelseledamot Afa Försäkring Styrelseledamot Fora AB Styrelseledamot Kollektivavtalsinformation AB	0
Saila Quicklund Ledamot i Polismyndighetens insynsråd Länsstyrelsen Jämtlands läns insynsråd	3 800
Johan von Sydow Styrelseordförande Stockholmsregionens Europakontor AB	5 700
Miia Vuolama	1 900
Ciczie Weidby t.o.m. 2023-01-31 Ledamot insynsrådet för IAF	1 900
Irene Wennemo Generaldirektör Medlingsinstitutet Ordförande Vetenskapsrådets styrelse Suppleant styrelsen för Nygarn Utveckling AB	5 700

Källa: Primula

Noter (Belopp i tkr)

1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
	Avgiftsbelagd verksamhet		
	Offentligrättslig verksamhet		
	Övriga offentligrättsliga avgifter	0	0
	Uppdragsverksamhet		
	Avgiftsbelagd informationsverksamhet	526	721
	Övriga intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen*	5 022	4 941
	Totalt Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 549	5 662
	Ökningen av övriga intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen består främst (4 650 tkr) av inbetalningar från andra myndigheter gällande informationsuppdraget myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet. Föregående år redovisades motsvarande avgifter (4 805 tkr) som kostnadsreduktion under övriga driftkostnader. *Jämförelsetalen för 2022 har därför räknats om med motsvarande belopp. Se även not 6.		
2	Intäkter av bidrag	2023	2022
	Bidrag från annan myndighet	1 467	1 541
	Bidrag från EU	322	0
	Bidrag från övriga organisationer	502	524
	Summa	2 291	2 065
	Bidrag från annan myndighet består dels av 385 tkr för uppdraget att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidal prevention samt 300 tkr avseende uppdraget att ta fram en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Posten består också av bidrag avseende arbetsmarknadsstöd utbetalade av Arbetsförmedlingen samt kompensation för omställnings- och kompetensmedel utbetalda av Kammarkollegiet. Posten Bidrag från EU avser SLIC-konferensen 2023. Posten Bidrag från övriga organisationer består av bidrag från norska staten avseende Nordiska expertgruppen (NEG).		
3	Finansiella intäkter	2023	2022
	Ränteintäkt på räntekonto i Riksgäldskontoret	3 262	859
	Övriga finansiella intäkter	15	2
	Summa	3 277	861
	Räntan på konton och lån i Riksgälden var under 2023 i snitt 3,475 % jämfört med 2022 med 0,758 %		

Noter (Belopp i tkr)

4	Kostnader för personal	2023	2022
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal.	-396 790	-365 556
	<i>Varav lönekostnader insynsråd och annan ej anställd personal</i>	-47	-66
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	-124 562	-115 291
	Premier för avtalsförsäkringar m.m.	-66 985	-65 933
	Övriga personalkostnader	-41 808	-42 565
	Summa	-630 146	-589 345
	Ökningen beror bland annat på årlig lönerevision samt att årsarbetskrafter har ökat med cirka 3,5 %.		
5	Kostnader för lokaler	2023	2022
	Lokalhyror	-37 032	-32 718
	Övriga lokalkostnader*	-8 904	-7 539
	Summa	-45 935	-40 257
	Kostnaden för lokalhyror har stigit, främst på grund av indexuppräkning. I övrigt beror postens förändring främst på ökade el- och lokalvårdskostnader.		
	* 2022 redovisades fastighetsskatt som specificerats på hyresfakturer som skatt under övriga driftkostnader. Från 2023 redovisas denna fastighetsskatt i stället som övriga lokalkostnader. Under 2023 uppgår detta belopp till 2 012 tkr och för 2022 till 2 135 tkr. Jämförelsetalet för 2022 har därför justerats med 2 135 tkr.		

Noter (Belopp i tkr)

6 Övriga driftkostnader	2023	2022
Tjänster, utomstatliga	-51 009	-52 544
Tjänster, inomstatliga*	-10 086	-10 723
Leasingavgifter	-10 988	-11 617
Datatjänster	-27 419	-15 071
Resekostnader	-5 741	-3 354
Telefoni	-1 893	-2 969
Övrigt **	-4 090	-7 160
Summa	-111 226	-103 437

Även under 2023 har genomförd informationskampanj inom myndighetssamverkan gällande arbetslivskriminalitet medfinansierats av några av de övriga myndigheterna inom samarbetet med totalt 4 650 tkr. Dessa medel har 2023 redovisats som intäkter av avgifter. Föregående år redovisades motsvarande medfinansiering som då uppgick till 4 805 tkr som kostnadsreducering under posten inomstatliga tjänster.

*Jämförelsetalen för 2022 har därför räknats om med 4 805 tkr, jämför även not 1.

2023 redovisas den fastighetsskatt om 2 012 tkr som särskilt specificeras i erhållna hyresfakturor under posten övriga lokalkostnader. 2022 redovisades denna kostnad som skatt under posten övriga driftkostnader. Jämförelsetalet för 2022 har därför justerats med 2 135 tkr. Utfallet under posten skatter har nollats och tidigare rubrik skatter utgått. Se även not 5.

Kostnaden för datatjänster är högre 2023 jämfört med 2022, främst på grund av ökade satsningar på informationssäkerhet och digitalisering, men även på grund av högre kostnader för drift och förvaltning.

Resekostnaderna har ökat 2023, främst resor inom landet. I posten övrigt ingår aktivering av egenutvecklade anläggningar, vilket ger lägre kostnader för 2023.

** I posten övrigt ingår från och med 2023 även tidigare rubrik tryckning av publikationer samt pappersvaror som utgått på grund av lågt belopp, jämförelsetal är ändrade för 2022 (19 tkr).

7 Finansiella kostnader	2023	2022
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	-824	-161
Kostnadsränta övriga inomstatliga utom Riksgäldskontoret	-78	-30
Räntekostnader utomstatliga	-9	-9
Övriga finansiella kostnader	-5	-23
Summa	-917	-224

Räntan på konton och lån i Riksgälden var under 2023 i snitt 3,475 % jämfört med 2022 med 0,758 %.

Noter (Belopp i tkr)

8	Transfereringar	2023	2022
	Finansierat via anslag		
	Medel för regional skyddsombudsverksamhet	-111 468	-111 179
	Medel för arbete mot arbetslivskriminalitet	-22 488	-23 536
	Medel för bidrag till utbildning i visselblåsarlagen	-690	-200
	Summa	-134 646	-134 915
	Anslagna medel till bidrag för arbete mot arbetslivskriminalitet uppgår 2023 precis som 2022 till 30 000 tkr. Av anslagna medel har 7 512 tkr inte förbrukats. Det beror dels på att årets utbetalningar av bidrag till arbetsmarknadens parter endast uppgått till 1 353 av tillgängliga 4 500 tkr. Dels har återbetalningar av 2022 års medel gjorts från andra myndigheter med 4 365 tkr. Medel för bidrag till utbildning i visselblåsarlagen har ansökts och utbetalats med 690 tkr av tillgängliga 1 500 tkr.		
9	Årets kapitalförändring	2023	2022
	Avgiftsfinansierad informationsverksamhet, årets resultat	0	0
	Summa	0	0
10	Immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	36 435	36 435
	Årets anskaffningar	6 881	0
	Utgående anskaffningsvärde	43 316	36 435
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-34 666	-33 143
	Årets avskrivningar	-900	-1 523
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-35 566	-34 666
	Bokfört värde	7 750	1 769
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	21 196	21 196
	Årets anskaffningar	370	0
	Utgående anskaffningsvärde	21 566	21 196
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-21 157	-20 943
	Årets avskrivningar	-91	-214
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-21 248	-21 157
	Bokfört värde	318	39

Noter (Belopp i tkr)

11	Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	11 435	11 435
	Årets anskaffningar	0	0
	Årets utrangeringar	0	0
	Utgående anskaffningsvärde	11 435	11 435
	 Ingående ackumulerade avskrivningar	-9 178	-7 882
	Årets avskrivningar	-900	-1 296
	Årets utrangeringar	0	0
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-10 078	-9 178
	 Bokfört värde	1 357	2 257
	 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	78 013	69 999
	Årets anskaffningar	12 031	8 390
	Årets utrangeringar	-10 759	-376
	Utgående anskaffningsvärde	79 285	78 013
	 Ingående ackumulerade avskrivningar	-63 562	-57 817
	Årets avskrivningar	-7 738	-6 121
	Årets utrangeringar	10 759	376
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-60 541	-63 562
	 Bokfört värde	18 744	14 451
12	Varulager med mera	2023-12-31	2022-12-31
	Varulager	622	359
	Varulagret består av tryckta föreskrifter till försäljning.		
13	Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
	Mervärdesskattefordran	5 141	7 612
	Övriga fordringar	44	168
	Summa	5 185	7 780

Noter (Belopp i tkr)

14	Periodavgränsningposter	2023-12-31	2022-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	10 139	9 755
	Datatjänster	5 426	3 138
	Förutbetalda leasingavgifter (förmånsbilar)	0	56
	Övriga förutbetalda kostnader	1 895	2 548
	Summa	17 460	15 497
15	Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	7 083	3 432
	Redovisat mot anslag	144 646	144 915
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande konto	-151 728	-141 265
	Fordran avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	7 083
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-31 361	-9 433
	Redovisat mot anslag	776 905	724 122
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-774 852	-746 050
	Återbetalning av anslagsmedel	8 979	0
	Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-20 329	-31 361
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	570	861
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-169	-291
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	401	570
	Summa avräkning med statsverket	-19 928	-23 708
	Enligt ändrat regleringsbrev daterat 2023-12-07, A2023/01651, sänks Arbetsmiljöverkets förvaltningsanslag 2:1 ap.1 med 336 tkr till 774 684 tkr för 2023. Däremot minskas utbetalningen i december endast med hälften eller 168 tkr. Resterande 168 tkr ska enligt beslutet minska utbetalningen i januari 2024, vilket också gjorts. Eftersom hela minskningen av utbetalda medel inte genomförts under 2023 så är beloppet ovan, anslagsmedel som tillförts räntekonto, 168 tkr högre än erhållna medel enligt anslagsredovisningen.		
16	Behållning/kredit räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Behållning på räntekonto i RGK	119 111	106 320
	Beviljad räntekontokredit för år 2023 är 60 000 tkr.		

Noter (Belopp i tkr)

17 Myndighetskaptal		2023-12-31		
	Bal. Kap. Anslags- fin. verks.	Bal. Kap. Avgifts- fin. verks.	Kapitalförändring enligt RR	Summa
Föregående års UB	0	0	0	0
Rättelse/ändrin. Princip				
A Ingående balans	0	0	0	0
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	0
Årets kapitalförändring				
B Summa årets förändring	0	0	0	0
C Utgående balans	0	0	0	0

18 Avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
Pensioner		
Ingående avsättning	2 775	1 812
Årets pensionskostnad	-69	1 787
Årets pensionsutbetalningar	-1 048	-824
Utgående avsättning för pensioner	1 657	2 775
Övriga avsättningar		
Lokala omställningsmedel		
Ingående avsättning för lokala omställningsmedel	10 280	9 161
Årets förbrukning	-936	0
Årets avsättning	1 203	1 119
Utgående avsättning lokala omställningsmedel	10 548	10 280
Avgångsvederlag	2 125	0
Summa övriga avsättningar	12 673	10 280
Summa avsättningar	14 330	13 055
Under 2024 beräknas en mindre del omställningsmedel användas.		

19 Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
Ingående skuld	18 520	19 045
Lån upptagna under året	18 891	8 630
Årets amorteringar	-9 625	-9 155
Summa lån i Riksgäldskontoret	27 786	18 520
Beviljad låneram.	35 000	35 000

Noter (Belopp i tkr)

20	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
	Leverantörsskulder	8 934	6 775
	Arbetsgivaravgifter	10 317	10 161
	Mervärdesskatt	639	302
	Summa	19 890	17 239
21	Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
	Personalens källskatt	9 023	9 209
	Övriga kortfristiga skulder	0	32
	Summa	9 023	9 241
22	Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inkl. sociala avgifter	45 832	46 388
	Upplupna löner inkl. sociala avgifter	8 544	3 379
	Övriga upplupna kostnader	1 790	620
	Summa	56 166	50 387
	Oförbrukade bidrag		
	Inomstatliga bidrag	115	488
	Utomstatliga bidrag	188	85
	Summa	303	573
	Totalt periodiseringsposter	56 469	50 961
	Oförbrukade inomstatliga bidrag består av oförbrukad del av ett bidrag på totalt 500 tkr från Kammarkollegiet avseende arbete med underlag för en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Hela det oförbrukade beloppet kommer att återbetalas under 2024. Oförbrukade utomstatliga bidrag avser ett bidrag från Nordiska Ministerrådet som avser att förbrukas under 2024.		

Anslagsredovisning

23	Anslag 14.2:1, ap.1	2023
	Utgifter i anslagsredovisningen	776 905
	Varav redovisat:	
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	776 736
	Semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelsen till 12 § anslagsförordningen (2011:223)	169

Utfallet uppgår till 100 % av tilldelat anslag.

24	Anslag 14.2:1, ap.2	2023
	Utgifter i anslagsredovisningen	32 488
	varav redovisat:	
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	-10 000
	Utbetalda bidrag i avsnittet transfereringar	22 488

Utfallet uppgår till 81 % av tilldelat anslag.

Anledningarna till den lägre förbrukningen är flera. Dels har återbetalningar av 2022 års medel gjorts från andra myndigheter med 4 365 tkr. Till detta kommer att årets ansökningar av bidrag från arbetsmarknadens parter endast uppgick till 1 353 tkr av tillgängliga 4 500 tkr.

25	Anslag 14.2:1, ap.3	2023
	Utgifter i anslagsredovisningen	690
	Varav redovisat:	
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	0
	Utbetalda bidrag i avsnittet transfereringar	690

Utfallet uppgår till 46 % av tilldelat anslag.

Anledningen är att endast en ansökan har inkommit, vilken också beviljats.

Beslutsmening

Årsredovisning för Arbetsmiljöverket

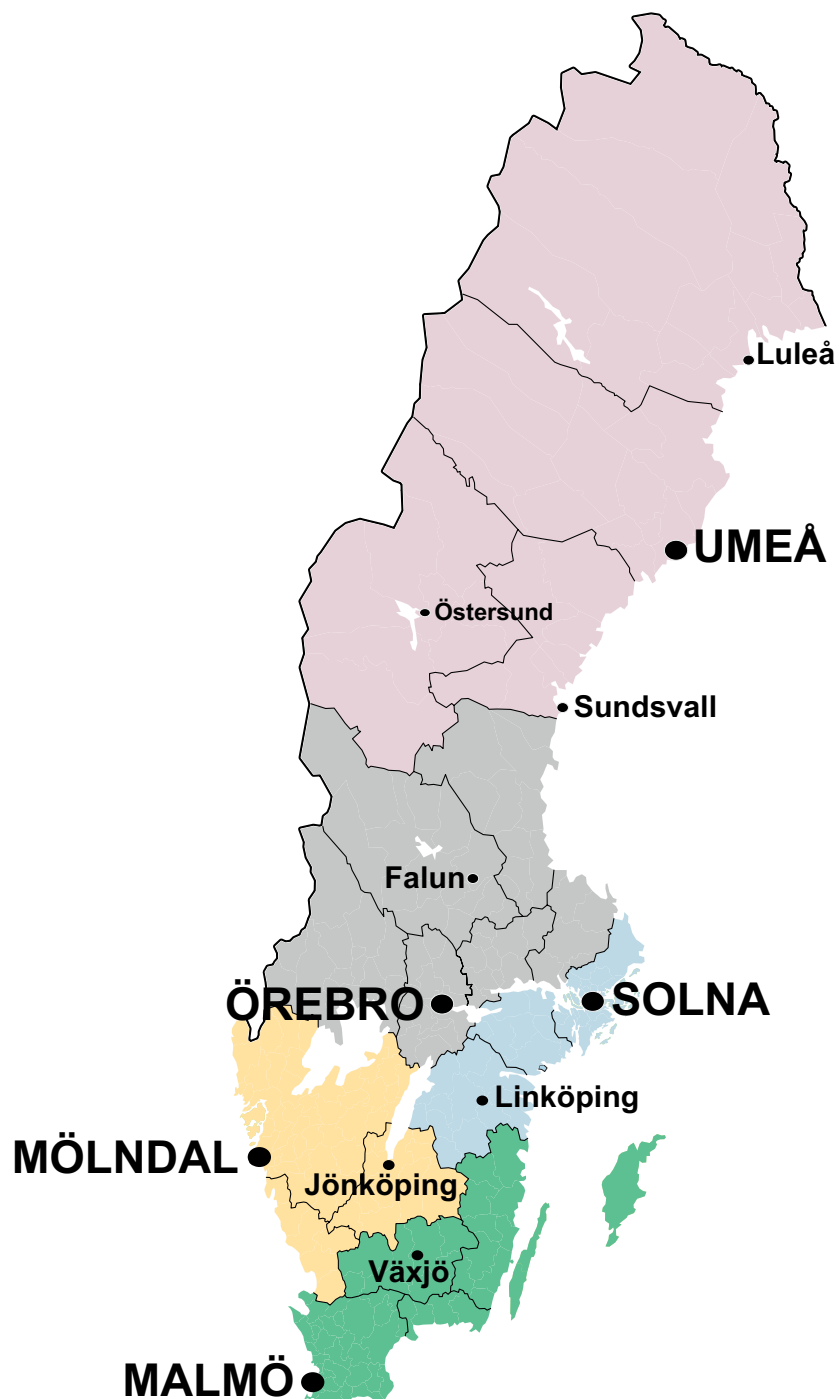
Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Solna 2024-02-20

Håkan Olsson

Här finns Arbetsmiljöverket

Vår organisation 2023.

Vår vision:
Ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet.

